

TISKOVINA

Poštšina plačana pri pošti Slovenj Gradec

Cena: 2,92 EUR

leto: XLVII | januar 2015 | številka: 1

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

Viharnik

• Gozdarstvo • Gozdno-lesna veriga • Kmetijstvo • Veterina • Čebelarstvo • Zdravstvo

• Leto je naokoli • To smo mi • Malha smeha • Razširimo obzorja • Prgišče zgodovine

Listnica uredništva

V novo leto 2015

Spec. **Milan Tretjak**, univ. dipl. inž. gozd., ZGS OE SG

Leto 2014 je z gozdarskega aspekta zaznamoval februarski žledolom, ki je tudi na Koroškem povzročil veliko škode v gozdovih. Močno poškodovanih je bilo več kot 220.000 m³ drevja, ki ga je bilo treba posekati, spraviti in odpeljati iz gozda. Od celotne poškodovane količine je bilo kar tri četrtine iglavcev, ki jih je bilo treba čim prej sanirati. Prepričan sem, da sta predvsem velika odgovornost lastnikov gozdov in dobro sodelovanje z gozdarsko stroko pripomogla k relativno hitri in predvsem časovno sprejemljivi sanaciji koroških gozdov. Lastniki so bili kljub nekaterim zmedenim zakonskim določilom (prevoznice, roki sanacije, kolektivne odločbe itd.) izjemno učinkoviti, sodelovanje z Zavodom za gozdove je bilo na zelo visokem nivoju, tako pri sanaciji v zasebnih gozdovih kot pri sanaciji državnih gozdov. In temu primeren je tudi rezultat. V preteklem letu je bilo saniranih kar 90 % (195.000 m³!) vseh poškodovanih količin lesa, kar Koroško postavlja daleč nad slovensko povprečje, kjer je sanacija le 36-odstotkov.

Nadpovprečna lesna zaloga v koroških gozdovih je garancija, da bo tudi regeneracija le-teh bistveno hitrejša kot drugod v Sloveniji. Gozdovi z večjo lesno zalogo imajo namreč zaradi visokih količin biomase bistveno večjo regeneracijsko sposobnost kot tisti z nižjo. Dosledno sonaravno gospodarjenje z jasno postavljenimi cilji, ki je rezultat dolgoletnega načrtnega dela z gozdom na Koroškem, bo še kako pomemben dejavnik pri regeneraciji gozdov v prihodnjih letih. Upam, da bo prihajajoče leto z vidika vremenskih katastrof bolj prizanesljivo. Če seveda za trenutek pozabimo trenutno aktualno politično situacijo, bo leto 2015 tudi na področju gozdarstva dokaj pestro. V prvem četrtletju bo treba postaviti novi model delovanja in organiziranosti gozdarstva v celoti, saj mora MKGP na tej osnovi pripraviti spremembo gozdarske zakonodaje, ki bo na novo definirala pogoje gospodarjenja v državnih gozdovih. Dvajsetletno koncesijsko razmerje v državnih gozdovih bo namreč leta 2016 zaključeno. Po besedah ministra je predvideno javno ali državno podjetje, Sklad kmetijskih zemljišč RS pa se bo vsaj deloma preoblikoval in prilagodil novim organizacijskim oblikam v gozdarstvu. Možne so seveda tudi druge oblike podjetij, ki naj bi uspešno gospodarila z državnimi gozdovi. Model gozdarstva, kjer naj bi Zavod za gozdove gospodaril tudi z državnimi gozdovi, za sedanjost politično elito ni sprejemljiv, čeprav ga poleg zaposlenih na Zavodu za gozdove podpirajo tudi profesorji gozdarstva na Biotehniški fakulteti. Z vidika reorganizacije bi bil gotovo najbolj racionalen in najcenejši, ker ni treba ustanavljati nove institucije na državnem nivoju. Kdaj pa je politika sploh poslušala stroko? Se ne spomnim. Seveda se bo ob teh spremembah razmišljalo tudi o reorganizaciji stroke kot celote, ki deluje v različnih subjektih gozdarske organiziranosti. Pričakovati je, da se bodo razvzele politične strasti in različni (tudi že preživeli) apetiti tudi pri gospodarjenju z zasebnimi gozdovi in organiziranosti lovstva, zato bo leto 2015 izjemno pestro. Pričakovati je strokovne in predvsem ostre politične debate; bojim se le, da ne bi bila bodoča organiziranost gozdarstva gnil političen kompromis, ki bi za prihodnje dvajsetletno obdobje zapečatil delovanje gozdarske stroke. Upam tudi, da se obseg zapletenih birokratskih zahtev na osnovi nove gozdarske zakonodaje ne bo povečal, saj že sedanja zakonska in podzakonska določila grenijo življenje vsem lastnikom gozdov in tudi nam gozdarjem, ki smo jih dolžni izvajati. Predvsem predpise je nujno, nujno ... poenostaviti!

V tem letu si želim predvsem dobrega sodelovanja z lastniki gozdov, dobrega sodelovanja z vsemi drugimi subjekti gozdarstva na Koroškem, z lokalnimi skupnostmi in z vsemi, ki so kakorkoli povezani z gozdnim prostorom. Upam si trditi, da je samo tesno sodelovanje vseh Korošcev garancija za razvoj regije v prihodnje. To pa je naša skupna naloga in hkrati tudi obveza v letu 2015.

Nadzorni svet družbe GG Slovenj Gradec

Rado Krpač, predsednik NS

V šestnajstih letih delovanja je imel nadzorni svet družbe Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. o. o., 24. decembra svojo, že 50. sejo. V vseh teh letih je nadziral poslovanje družbe v okviru pooblastil in pristojnosti, določenih s statutom družbe in drugimi zakonskimi predpisi.

Stalna pozornost je bila predvsem posvečena poslovnemu in finančnemu razvoju podjetja, pregledu tekočega poslovanja, projekciji za prihodnost, seznanitvi s spremembami in odločanju o pomembnih premoženjskih dogodkih v podjetju, načrtovanih dokupih ali odprodajah poslovnih deležev ter v zadnjem obdobju analizam gospodarske krize in njenemu vplivu na poslovanje podjetja.

Nadzorni svet šteje pet članov in je sestavljen iz treh predstavnikov delničarjev, ki jih izvoli skupščina delničarjev, ter dveh predstavnikov sveta delavcev.

Prva seja nadzornega sveta je bila še v prejšnjem stoletju, in sicer 9. septembra 1999. Od takrat in vse do danes v nadzornem svetu v njem delujemo delničarji Zmago Zakrajšek, Rudi Rajzer in Rado Krpač. Od zaposlenih v nadzornem svetu do leta 2012 so bili Ernest Ruter, Branko Arl in Jure Čas, trenutno pa sta predstavnika sveta delavcev Tone Smonkar in Milan Žaže. Že na svoji 4. seji je nadzorni svet za direktorja družbe imenoval Silva Pritrznika, ki jo še danes uspešno vodi.

Kot nekdanji zaposleni v okviru Gozdnega gospodarstva čutim do te družbe poseben odnos. Ponosen sem na njihove dosežke, ponosen sem, da že toliko let opravljam funkcijo predsednika nadzornega sveta. Spoštujem zagnanost in prizadevanja tako vodstva in uprave družbe kakor vseh zaposlenih v njej. Še posebej je priznanja vredno prilagajanje nenehno spreminjajočim se razmeram poslovanja. Najbrž je zaradi tega tudi način dela nadzornega sveta včasih malo drugačen kot v drugih družbah. Nema lokrat smo člani sveta ne zgolj nadzorniki, temveč v okviru svojih znanj in izkušenj tudi svetovalci direktorju in upravi.

Takšnemu odnosu zagotovo botruje tudi dejstvo, da uprava družbe o tekočem

Pomenek po končani 50. seji nadzornega sveta GG; Rado Krpač levo, desno Silvo Pritrznik

poslovanju, o finančnem stanju, investicijskih načrtih, kadrovske problematiki, o organizacijskih spremembah ter drugih operativnih dogajanjih, nadzorni svet korektno in redno seznanja s pisnimi poročili in z ustnimi obrazložitvami. Na tak način smo dobivali in še dobivamo dovolj podatkov in informacij za zadovoljiv vpogled v poslovanje družbe ter posledično ustrezne možnosti za svoje ocene in odločitve.

Ob vstopu v novo leto želim zaposlenim, upravi in direktorju še naprej obilo uspeha. Želim, da boste še naprej zadovoljni in da bo vsak prizadevno dajal svoj prispevek razvoju in uspešnosti Gozdnega Gospodarstva Slovenj Gradec. Seveda vsem želim tudi obilo osebne sreče in zadovoljstva.

Žled po žledu

Robi Uršej, dipl. inž. log.

Posledice žleda, ki je lanskega februarja dodobra spremenil podobo slovenskih gozdov, se sedaj skoraj leto dni po tej naravni katastrofi kažejo v obliki razredčenih sestojev vsaj tam, kjer je gozdarjem že uspelo pospraviti poškodovano drevje. Po podatkih Zavoda za gozdove (ZGS) je to 36 % ali 3,3 mio. m³ lesne mase od skupaj 9,2 mio. m³, ki je evidentirana za posek.

Ker je sanacija škode po žledolomu v koncesijskih gozdovih na območju Koroške potekala po planu in je bila obvladljiva, smo se v podjetju GG Slovenj Gradec odločili za pomoč pri sanaciji kolegom na Notranjskem, kjer so nastalo situacijo predvsem zaradi večjega obsega podrtega in poškodovanega drevja težje obvladovali. V podjetju smo mnenja, da je pri sanaciji po žledu v slovenskih gozdovih treba delovati tudi izven geografskih okvirjev.

Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov (SKZG) nam je dodelil območje Rakovega Škocjana v občini Cerknica. Delovišča spadajo pod Območno enoto ZGS Postojna, krajevna enota Cerknica. Po podatkih ZGS KE Cerknica je ocena poškodovanosti dreves na območju KE Cerknica 353.700 m³. Na območju Rakovega Škocjana (državni gozdovi) je ocena poškodovanosti dreves 76.200 m³, od tega 65.800 m³ iglavcev in 10.400 m³ listavcev.

Na tem območju so s sanacijo pred nami začeli že kolegi iz GG Bled, in sicer

17. 3. 2014, mi pa smo z gozdno proizvodnjo začeli 5. 5. 2014. Teren je primeren za strojno sečnjo, saj je z izjemo nekaj vrtač ravninski do rahlo položen. Na začetku smo dela izvajali z dvema večjima strojema za sečnjo in za spravilo, v nadaljevanju pri sestojih drogovnjaka pa smo večje stroje za sečnjo zamenjali z enim manjšim. S tem strojem dela še potekajo in se bodo predvidoma končala do začetka pomladi 2015, če bodo to dopuščale vremenske razmere. Do zaključka leta 2014 je GG Slovenj Gradec na lokaciji Rakov Škocjan saniral cca 13.000 m³ dreves.

Razdelitev izvajanja sanacije med izvajalce po površini in količini (podatki za količino se nanašajo na odkazano oziroma evidentirano količino) Vir: Boštjan Jež, vodja KE Cerknica, Igor Kršič, revirni gozdar KE Cerknica, ZGS

	ha		lgl. m ³	List. m ³	Skupaj	
GG BLED	630,20	65 %	39,008	13,724	52,732	76 %
GG SLOVENJ GRADEC	266,82	28 %	13,387	9,26	14,313	21 %
DRUGI	69,69	7 %	1,115	0,833	1,998	3 %
SKUPAJ	966,71	100 %	53,510	15,533		100 %

Žledolom Foto: Igor Kršič

Na nekaterih delih gozda ni ostalo celo nobeno drevo. Foto: Manca Vrhovnik

Deponija lesa, izdelanega po žledu. Foto: Manca Vrhovnik

Iz razpredelnice je razvidno, da delo v najtežjih pogojih in razmerah lahko opravljajo samo vrhunsko usposobljena podjetja in izvajalci, kar bo zagotovo tudi eno izmed odločilnih meril pri organizaciji gozdarstva v državnih gozdovih v prihodnje. Pomembno pa je dodati, da pri celotni količini posekanega in odpremljenega lesa ni prišlo do resnejši delovnih nezgod.

V državnih gozdovih na območju Rakovega Škocjana je po oceni ZGS KE Cerknica sanacija končana v višini 96 %, v privatnih gozdovih na območju Rakovega Škocjana pa le dobrih 30 %. Predvidoma bo dejanska količina presežala ocenjeno količino poškodovane lesne mase.

Z izvzemom pogleda na ležeče in polomljeno drevje, ki nam je najprej padlo v oko, je Rakov Škocjan prav lepa dolina. Ljudje jo sicer pogosto zamenjujejo s Škocjanskimi jamami, ima pa na ta račun še nekaj turistov več, kar se je v obdobju, ko smo izvajali dela v gozdu, izkazalo kot problem, saj ljudje pogosto ne upoštevajo opozorilnih tabel "Pozor, spravilo lesa!".

Rakov Škocjan je zavarovan kot krajinski park, ime pa je dobil po cerkvi

Gozd po sanaciji Foto: Manca Vrhovnik

Sv. Kancijana. Ostanki te cerkvice so vidni v bližini velikega naravnega mostu, ki je tudi ena od znamenitosti doline, po kateri teče reka Rak, zato Rakov Škocjan, z obeh strani pa jo obdajata cerkniško in planinsko polje. Vse to pa kliče po obisku teh krajev, ko bo sanacija gozdov končana in bo obstoječe rastlinje pokrilo izgubo, ki jo je povzročil žled.

Informativni gozdarski storži v decembru 2014

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd.
ZGS OE SG

Poslovili smo se od leta 2014, ki je bilo vremensko ekstremno. V poročilu Agencije Republike Slovenije za okolje (ARSO) slovenski meteorologi poročajo, da je bilo preteklo leto povprečno najbolj toplo od leta 1850, ko so v Sloveniji začeli opravljati stalne meteorološke meritve. Zaradi prisotnosti velike zračne vlage občutka o pretirani toploti nismo imeli. Je pa leto 2014 najbolj mokro po rekordno mokrem letu 1937. Posledice prekomernih padavin so opazne še danes. Opazne so tudi posledice februarkega žleda, sanacija bo trajala nekaj let, na poplavljenih območjih še niso dokončno sanirane poškodbe na bivalnih objektih, gospodarskih poslopih, cestah ...

In kakšen je bil zadnji mesec v letu 2014 v gozdnogospodarski območni enoti Slovenj Gradec (koroška regija)? Zima se je uradno začela 21. decembra, v višjih

Na pašniku pred Vernerico na Plešivcu (19. 12. 2014)

predelih so jo občutili že prej. V nižinah je bil prvi decembrski teden deževno moker z manjšo količino padavin. Nad 600 m nadmorske višine so se lokalno pojavljale posamezne snežinke že 2. decembra, nad 800 m je zima pokazala svojo moč 7. decembra, 8. pa je sneg pobelil tudi pobočja do nadmorske višine 800 m (pod Ošvenom pod Uršljo goro).

Kratkotrajno se je lokalno v pasu nadmorske višine 1000 do 1100 m pojavil rahel žled, ki ni povzročil škode. Bolj so bile v tem pasu poledenele ceste. Drugi teden

je prevladovalo bolj oblačno vreme, več jasnine je bilo v višjih predelih. V popoldanskem času 16. decembra in v noči s 16. na 17. december nas je zajela rahla deževna fronta. Na vrhu Uršlje gore in drugih koroških vrhovih je 17. decembra proti jutru ponovno rahlo snežilo. Količina snega ni bila velika. Ostali dnevi tretjega tedna so bili bolj prijetni, čez dan je bilo topleje zaradi inverzije v višjih predelih. Na Rogli so 19. decembra izmerili 11 °C. Zadnji deseti dnevi v letu so bili prav zimski tako po temperaturah kot po količini snega. Tudi Koroško je zajel polarni mraz. Snežilo je v noči s 27. na 28. december in 28. decembra, ko smo bili tudi Korošci rekreativni pri čiščenju snega ves dan. V dolini je zapadlo 15 do 20 cm snega, v višjih predelih od 20 do 30 cm. Snežna odeja je bila v gozdu tanjša. Gozdna tla niso bila zmrznjena, poledenele so ceste in vlake. **Najnižje dnevne decembrske temperature so bile od -17 (30. 12.) do 4 °C (5., 6., 7., 8. 12.), najvišje dnevne pa od -7 do 9 °C.** V decembru zapadli sneg je bil suh in lahek in v koroških gozdovih ni povzročil škode. Občasno so se pojavili močnejši sunki vetra zadnje dni decembra lokalno v višjih predelih, ki so podrli posamezna po žledu narahljana drevesa.

Večji del decembra so bili pogoji za delo v gozdu, predvsem pa za spravilo lesa, ugodni. Težji pogoji so bili zaradi

Martin Čokl

12. 10. 1907–24. 12. 2014

Človek, ki v svoje 108. leto starosti vstopi dostojanstveno, s kakšno šaljivo opazko, ki ga še vedno zanima vse, kar je povezano z njegovo poklicno potjo, in ki se veseli družinskih srečanj s še enim pravnukom, se nam zdi nesmrten. A vendar ...

Martin Čokl, najstarejši slovenski gozdar in drugi najstarejši Slovenec se je od nas poslovil v svojem 108. letu starosti na božični večer. Dostojanstveno in z mirom v srcu v krogu svoje najožje družine, žene in obeh sinov.

A vendar ... Človek, ki za sabo pusti toliko lepih in neverjetnih spominov in izjemno duhovno dediščino, je nesmrten; res je, kdor živi v srcih in spominih živih, ne bo nikoli umrl.

Vsi njegovi

nizkih temperatur in zmrznjenih tal zadnje decembrske dni. Lastniki gozdov in izvajalci del so sanirali še posamezne po žledu poškodovane predele gozdov.

Evidentiranja žledoloma smo se gozdarji ZGS lotili zelo vestno že takoj po njegovem nastanku in ga na terenu dopolnjevali čez vse leto. Svetovanje lastnikom gozdov in izvajalcem del v gozdu, ki je zelo pripomoglo k resnemu pristopu poseka, spravila in sanacije po žledu poškodovanih površin, so

Posledice vetra in slabega odvodnjavanja na vlaki v gozdu

potekali tudi v decembru. V OE Slovenj Gradec je bilo do 15. decembra od 220.000 m³ po žledu poškodovanega drevja posekano in spravljeno do gozdno kamionske ceste 195.000 m³. Veliko časa so revirni gozdarji porabili tudi za prevzeme sečišč. V letu 2014 je večina koroških revirnih gozdarjev bila zaposlenih z žledom (evidentiranje, izdelava in obnova gozdnogojitvenih načrtov, priprava sanacijskih načrtov, terenska kontrola izvajanja gojitveno varstvenih del ...). Poleg rednega dela so vložili zelo veliko truda v revirje, kjer je žled povzročil največ škode. Med njimi je tudi Milan Poročnik, letošnji najbolj prizadevni delavec v OE Slovenj Gradec. Najbolj skrbni delavci ZGS so prejeli priznanje 19. decembra 2014 v Ljubljani. Sprejel jih je in jim čestital tudi minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. Dejan Židan. Milanu Poročniku čestita tudi uredništvo Viharnika!

Razni mednarodni strokovni naravovarstveni projekti postajajo vse bolj pomemben vir financiranja tudi v gozdarstvu. ZGS sodeluje v številnih mednarodnih projektih kot partner. 18. novembra je bila odobrena vloga prijavitelja Zavoda za gozdove Slovenije za sofinanciranje v okviru projektov Programa norveškega FM in Programa FM EGP 2009–2014 za

Ostanek lipe na Riflovmem vrhu nad Prevaljami (26. 12. 2014)

področja razpisa Biotska raznovrstnost in ekosistemske storitve.

Glavne aktivnosti bodo potekale na območju Pohorja v OE Slovenj Gradec, OE Celje in OE Maribor. V decembru so potekala pogajanja ožje skupine s Službo vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko. Delovna skupina,

Riflova hruška na Riflovemu vrhu nad Prevaljami (26. 12. 2014)

Na zasneženi gozdni prometnici na Navrškem vrhu (28. 12. 2014)

Žareči oblak ob sončnem zahodu – morski pes in vrag (22. 12. 2014) Foto: Marko Vavče

v kateri so predstavniki ZGS Zdravko Miklašič, Vlado Petrič, Branko Gradišnik in predstavnika Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave Jurij Gulič in Nika Debeljak Šabec, ki je pripravila projekt, je izdelala tudi dopolnitve k projektu. O samem projektu in njegovem izvajanju vas bomo obveščali v naslednjih številkah Viharnika.

December je bil tudi poročevalsko programsko obarvan. Na krajevnih enotah so poleg priprave podatkov za poročilo o delu v letu 2014 in program dela v letu 2015 ter ostalih obvez tudi kontrolirali in potrjevali izvedena dela na gozdnih cestah

posameznih izvajalcev v posameznih občinah. Svetovali so tudi lastnikom gozdov pri izbiri oz. pridobivanju okrasnih božičnih in novoletnih dreves. **V OE Slovenj Gradec smo lastnikom gozdov z D-odločbami izdali 1986 nalepk (plomb) za okrasna drevesa. Vsa avtohtona okrasna drevesa so morala biti med prevozom označena z območno plombo.**

V decembru so se začele priprave na licitacijo vrednejšega lesa v letu 2015. Pri izbiri primernih dreves za dražbo v gozdu lastnikom gozdov pomagajo posamezni revirni gozdarji. Licitacija bo potekala v Slovenj Gradcu.

Milan Poročnik – najprizadevnejši v ZGS OE Slovenj Gradec v letu 2014

Janko Mikeln, univ. dipl. inž. gozd.,
Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd.
ZGS OE SG

Leto 2014 je bilo ekstremno. Veliko težav in škode je povzročil februarški žled, zaradi katerega je bil zelo povečan obseg dela v gozdovih. Veliko truda in prizadevnosti ter medsebojnega sodelovanja je bilo treba pri evidentiranju in sanaciji žledoloma in za pravočasno svetovanje lastnikom gozdov.

Opravljen je moral biti tudi redno delo. Med najprizadevnejšimi so tudi posamezniki na posameznih območjih enotah, v centralni enoti ZGS in v loviščih s posebnim namenom. V ZGS so konec leta izbrali najbolj prizadevne sodelavce. Izbrancem je 19. decembra 2014 podelil priznanja minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. Dejan Židan. Vsem sodelavcem je na podelitvi čestital tudi direktor ZGS Damjan Oražem. Minister je podelil 17 priznanj, ki so jih prejeli Robert Lapanja (OE Tolmin), Maja Donaval (OE Bled), Ana Jekovec (OE Kranj), Andrej Štiglic (OE Ljubljana), Frenk Prelec (OE Postojna), Jože Papež (OE Kočevje), Dušan Pirc (OE Novo mesto), Silvo Vintar (OE Brežice), Matej Tajnikar (OE Celje), Aleš Ocvirk (OE Nazarje), Milan Poročnik (OE Slovenj Gradec), Matjaž Zupanič (OE Maribor), Štefan Kovač ml. (OE Murska Sobota), Darjo Pipan (OE Sežana), Stanko Hozjan iz lovišča s posebnim namenom Fazan Beltinci in Blaž Bogataj iz centralne enote ZGS. Za dolgoletno požrtvovalno delo je bil nagrajen tudi vodja OE Novo mesto Andrej Pečavar.

Milana Poročnika, revirnega gozdarja v revirju Uršlja gora poznajo mnogi lastniki gozdov in izvajalci del v gozdovih Mežiške doline. Že več kot 30 let skrbi za načrtno delo v gozdovih Uršlje gore. Predan je strokovnemu delu. Dolgoletno delo z živo naravo ga je prekalilo v pravega vestnega in prizadevnega gozdarja, kar je podano tudi v utemeljitvi za izbor najbolj skrbnega sodelavca v OE Slovenj Gradec v letu 2014.

Milan Poročnik se je po končani srednji gozdarski šoli leta 1982 zaposlil na GG Slovenj Gradec. Kot vesten in zanesljiv merilec lesa in delovodja je leta 1986 prevzel vodenje revirja Uršlja gora, v katerem dela še danes. Leta 1992 je

nadaljeval šolanje na višji šoli za gozdarstvo na Biotehniški fakulteti v Ljubljani in jo uspešno zaključil z diplomo leta 1997.

Ukrepi pri delu, za katere se je odločal in se še odloča, so v gozdovih na severnem pobočju Uršlje gore vidni že nekaj let.

Leta 2014 je žled v KE Dravograd-Prevalje poškodoval 1750 ha gozdov, od tega kar 1080 ha v revirju Uršlja gora. Poročniku je uspelo, da je v najkrajšem možnem času označil poškodovano drevje za posek pri večini lastnikov gozdov, ki jim je žled povzročil škodo.

Sam, z majhno pomočjo sodelavcev in dijaka Uroša Lesjaka, je za posek označil 21.800 m³ drevja v zasebnih gozdovih in 13.100 m³ v državnih gozdovih.

Več kot je bilo označenega drevja za posek, več dela je bilo treba za spremljanje poseka, več svetovanja lastnikom, poročanja in obnove obstoječih gozdnogojitvenih načrtov. Veliko znanja ima tudi o praktičnih pristopih do izvajanja gojitvenih in varstvenih del ter sečnje in spravila lesa, zato njegovim nasvetom poleg lastnikov gozdov z velikim zanimanjem prisluhnejo tudi drugi izvajalci del v gozdu. Vsa leta sodeluje tudi pri osveščanju šolske mladine.

Pri Milanu so se v tem letu, še bolj kot v prejšnjih, pokazala merila gozdarske etike, na katera v današnjem času kar pozabljamo. Ni mu vseeno, kaj se dogaja s sestoji, ki jih je 30 let negoval.

Milan Poročnik je vesel priznanja, poudarja pa, da je to priznanje tudi priznanje vsem njegovim sodelavcem, ki so mu priskočili na pomoč v po žledu poškodovanih gozdovih.

Ivan Hartman - Vanč se je upokojil

Ida Robnik

Ivan Hartman, Vanč smo ga klicali sodelavci, pa tudi gorniški prijatelji ga poznajo po tem vzdevku, je konec novembra 2014 dopolnil štirideset let delovne dobe, pretežni del v Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec. Svoj klen značaj je začel graditi že kot otrok na domačiji Lešnik na Legnu, svojo značilno podobo obvezne brade in močnih brk, izpod katerih je nemalokrat trosil šaljive pripombe ali zgodbe, pa je izoblikoval njegov način življenja, tako v delovnem obdobju na terenu kot v prostem času, ki ga je največ preživel v planinah in gorah doma in po svetu.

Vanč je svojo prvo službo nastopil konec leta 1973 v takratni Kmetijski zadruzi, po slabem letu in pol pa se je zaposlil v Lesni Slovenj Gradec. To je bilo obdobje uvajanja računalništva v podjetja in Vanč je bil med prvimi programerji, v

Vaču, Ivanu Hartmanu (levo) je ob odhodu v pokoj Silvo Pritrznik, direktor GG Slovenj Gradec, (desno) poklonil sliko za spomin.

začetku še na luknjanih karticah, na računalniku, ki je bil v tistem času videti kot ena velika omara in je zasedal velik prostor. Že tu sta sodelovala z Mirkom Izakom, ki je vodil sektor avtomatske obdelave podatkov in še kar nekaj let kasneje pri projektiranju cest in mostov na nenelektronskih in nato na instrumentih z vgrajenimi programi in spominom ter z uporabo standardov JUS in na koncu evropskih standardov EUROCODE.

Tako se sodelovanja z Vančem v tistem obdobju, predvsem s terena, spominja Mirko Izak: "Večkrat je bilo treba določiti traso bodoče ceste na terenu, na

Robi Lenart (desno) se je od Vanča poslovil z darilom v imenu sodelavcev.

katerem je bila snežna odeja debela več kot pol metra. V takih primerih je pred nama traktor plužil sneg, za njim pa sva z Vančem merila cesto in zabijala lesene kole. Vedno je bilo treba izvesti projekte čim prej, čeprav je bila izvedba ceste čez več kot pol leta, včasih tudi šele čez deset let. Takrat smo izdelovali projekte za ceste in mostove na različnih terenih in območjih, tudi izven koroške krajine, npr. v Savinjski dolini pa v Laškem itd. Zimske razmere pri delih na terenu so bile po različnih območjih različne in večkrat nepredvidljive. Vanč, kot planinski vodnik, je bil vajeen neugodnih vremenskih razmer in hoje po zelo strmih in spolzkih gozdnih terenih. Posebno je bilo treba paziti pri prenašanju *teudolita*, zelo drage naprave za merjenje, s stojišča na stojišče, kar je Vanču skoraj vedno uspelo varno prenesti. Enkrat pa, se spominjam, pri izmeri poškodovane ceste po neurju v Koprivni, je Vanč naenkrat padel v potok, da je na suhem ostala samo glava. Pred padcem je zamahnil po merilni opremi, da je ta padla na suho in ostala nepoškodovana. Še sreča, da je bilo poletje. Posebej težavno je bilo opravilo obnove tras za ceste, ki so bile izmerjene pred več leti. Tudi deset let staro traso ceste v odraslem gozdu sva še kar hitro obnovila, če sva našla vsaj četrtnino količkov prvotne trase. Obnova trase ceste, kjer so bili zabiti za os ceste jekleni klini, pa je bila posebej težavna, kadar je bil v času poledice na vozišče nasut pesek. V nekaj letih je nasutje peska znašalo tudi od 15 do 20 cm debeline. Za obnovitev trase je bilo treba poiskati jeklene kline. Detektor za kovine se običajno ni obnesel, piskal je le na žeblje bolj na površini, zato je bilo treba določiti približno mesto klina in odkopati pesek kar z rokavico. Pri tem opravilu je Vanč večkrat dobil žulje. Tudi sam sem večkrat prijel za rokavico. Velikokrat so bili klini

zaradi pluzenja snega izrjavani, premaknjeni."

Projektiva je bila kasneje, v letu 2000, organizirana v invalidskem podjetju Gozdnega gospodarstva Inpo in z njo tudi delovno mesto projektant tehnik, na katerem je bil zaposlen Vanč. Njegova glavna naloga je bilo kompletiranje projektov, od *plotanja*, obrezovanja, zlaganja, kopiranja in na koncu pečatenje projektov. Robi Lenart pove: "Pri svojem delu je bil zelo natančen, obvladoval je včasih cele gore tekstov in risb, imel je sistem in na koncu je vse *štimalo*, potreboval je samo mir in nismo ga smeli motiti pri delu. Na koncu je kar s ponosom vrgel projektno dokumentacijo na mizo in rekel: 'Zdaj pa še samo podpiši.' Bil je v veliko pomoč pri izdelavi projektne dokumentacije. Seveda pa smo mu najbolj polepšali dan, ko smo rekli: 'Vanč, zdaj gremo pa na teren.' Pomagal je namreč pri geodetskih delih pri izmeri tras. Njegovo orodje je bila zrcalna prizma, s katero je z veliko vnemo prečesal teren po dolgem in počez. Včasih je tako prehodil dnevno kar nekaj kilometrov, na koncu pa rekel: 'Zdaj sem se ravno zagrel, po službi pa grem še malo v gore.'"

Da, vedno je imel smisel za humor, vse je obrnil na šalo in bil je prava popestritev za našo projektivo. Še vedno je pripravljen pomagati in vsakega njegovega obiska bomo veselili. Njegovo delo je in bo ostalo vtkano v naše okolje v številnih kilometrih gozdnih cest in cestnih objektov.

Gore bodo Vanču zdaj, ko bo imel več časa zanje, gotovo še bolj blizu. "Mladeniški" korak je negoval in ohranil vse do danes in glede na to, bo lahko obiskal še mnoge vrhove in gore, za katere prej ni bilo časa.

Sodelavci mu želimo, da se mu želje uresničijo.

Druženja 2014

Mateja Uršnik

Foto: Arhiv GG SG

Minilo je leto 2014. Kar prehitro je zdrvelo v zgodovino. Sedaj v januarju 2015 že obujamo spomine, kako *fajn* smo se imeli lani, ko smo bili skupaj ... Predstavljam vam nekaj utrinkov z druženj v lanskem letu, ki se jih bomo s sodelavci Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec, d. d., in njegovih povezani družb radi spominjali.

Ko so naši sodelavci na žagi v Šentjanžu imeli delovno akcijo čiščenja, smo jim na pomoč priskočili tudi z uprave. Delo je bilo fizično precej bolj naporno, kot je v pisarnah, in po nekaj urah čiščenja se nam je pijača prav prilegla.

Malo pod Fričevim vrhom je travnik, s katerega je čudovit razgled na dolino proti Slovenj Gradcu. Brez daljnogleda nam ni uspelo najti upravne stavbe GG-ja.

V juniju smo z nekaj sodelavkami osvojile Fričev vrh (881 m). Po napornih dnevih v službi nas je krajši pohod napolnil z novo energijo.

V čast prazničnemu 1. maju je 30. aprila pred našo upravno stavbo zaigral pihalni orkester Slovenj Gradec. Bil je lepa popestritev delovnega dne.

Iz pisarn so nas zvale poskočne koračnice.

Na upravi GG Slovenj Gradec nas je kar nekaj, ki moramo vsako leto za pusta plačati kazen za življenje na koruzi. Ni pa to nič slabega, ker se potem v ta kazenski sklad nabere lepa količina denarja, ki ga porabimo za ... kaj drugega kot za dobro kosilo.

Konec maja so nas na piknik in druženje povabili sodelavci iz Lesoteke Ptuj. Pred tem smo si ogledali še našo trgovino Lesoteka na Ptuj. Na sliki smo na dvorišču, kjer ima trgovina zalogo rezanega lesa.

Lani smo kazenski denar od plohov porabili v Suhem Dolu pri Baleku. Postrvi so bile odlične in družba prav tako. Kar je pa najboljšje, nihče nas ni mogel priklicati na mobilni, ker ni bilo signala in smo v miru brez motečih telefonskih klicev preživeli popoldan.

Vsako leto za pusta naš pustni odbor poskrbi, da je pravici zadoščeno. Koruzniki moramo plačati kazen – ploh.

Vanč je ob odhodu v pokoj dobil v dar tudi "sebe". Iz lesenega hloda ga je izklesal naš gozdar Rajko Gracej.

Ker smo ženske ugotovile, da čisto premalokrat oblečemo krila, je nekega pomladnega dne padla ideja, da vsak torek za v službo oblečemo krilo. Predlog je bil sprejet, če pa je katera slučajno "pozabila", je sledila "kazen". Kiklce smo redno nosile kar nekaj mesecev vsak torek, potem smo pa naenkrat kar vse nekako pozabile ...

V decembru je penzijo dočkal naš sodelavec Ivan Hartman - Vanč. Veseljak, kot je, nas je povabil na zaključek, kjer smo zopet en lep popoldan preživeli sproščeno v dobri družbi. V "uradnem delu" smo Vanču zaželeli še ogromno varnih korakov po gorah in tudi naša želja, da nas še kdaj kot planinski vodnik popelje na kakšen gorski izlet, je bila izrečena, saj je izlet z njim vedno nepozabna dogodivščina in dobre volje ne manjka.

Tale medved ne lomasti po naših gozdovih, ampak je mojstrovina Rajka Graceja, kljub delu v gozdu namreč najde čas za izdelavo lesenih umetnin.

Od gozda ... do hiše

Novo v Lesotekini ponudbi

Nemška kakovostna opečna kritina elrus ponuja številne kreativne možnosti oblikovanja vaše strehe: klasične, zgodovinske ali sodobne, rešitve za sanacijska dela ali zahtevne dizajnerske objekte ob naboru pisane palete barvnih odtenkov. Pri Erlusu najdete ustrezen model za vsako zahtevo. Kritina je na voljo tudi v posebni površini s samočistilno funkcijo, ki razkraja delce organske umazanije.

Kar je tehnologija za razum, to je estetika za čute. In kar zadeva Erlus, pri estetiki ne gre samo za dober okus, ampak tudi za pravilno oblikovanje. Da je proizvajalcu pri tem uspelo, pa potrjujejo

številne nagrade pri svetovno priznanih dizajnerskih tekmovanjih: štirikrat zapored so bile njegove strešne opeke nagrajene z nagrado iF-Design Award. Za Karat® XXL je dobil Erlus nagrado Red Dot Design Award.

Vse nagrade označujejo eno: glinena strešna opeka elrus spada po dizajnu med najboljše.

Prednosti, ki jih daje kritina elrus:

- garancija: 30 let
- nemška kakovost
- široka izbira različnih modelov in barv
- na voljo številni dodatni elementi

O podjetju Erlus:

Podjetje Erlus AG velja za enega vodilnih proizvajalcev keramičnih streh in materialov za dimnike v Nemčiji. Je podjetje, ki je v svoji 100-letni zgodovini vedno znova uspešno znalo usklajevati tradicijo in napredek ter ne nazadnje prav

zaradi tega v gradbeni panogi pomeni sinonim za resnost, visok standard in naklonjenost inovacijam. Erlus AG sodi, s približno 600 zaposlenimi, med največje proizvajalce strešnih kritin in dimniških sistemov v Nemčiji. Sistem varovanja kakovosti, ki se je razvil iz desetletnih izkušenj, je bil leta 1996 prvič certificiran z uvedbo sistema za menedžment kakovosti po DIN EN ISO 9001. Zato vam bo nakup izdelkov elrus v dolgoročno in nepozabno zadovoljstvo.

Kritine in dimniški sistemi elrus so vam na voljo v prodajalnah **Lesoteka:**

PTUJ, Rogozniška cesta 25, 2250 Ptuj;
T: +386 (0)2 77 15 911, M: 051 273 960

LEVEC, Levec 71b, 3301 Petrovče,
T: +386 (0)3 42 57 574, M: 051 352 469

SLOV. GRADEC, Cesta na Štibu 1, 2380 Slovenj Gradec, T: +386 (0)2 88 21 620,
GSM: 051 427 439

E-naslov: info@lesoteka.si

Kmetijstvo v letu 2015

Mag. Jože Pratnekar

Na področju kmetijstva in pridelave hrane se v letu 2015 obetajo precejšnje spremembe. V govedoreji, predvsem pri prireji mleka, bosta na ceno in količino mleka vplivala ukinitve mlečnih kvot in ruski embargo oz. izvoz kmetijskih pridelkov iz EU. V evropskih državah se že sedaj soočajo z višji mleka, kar povzroča padec cen.

V državah EU, ki so največje pridelovalke hrane, so se kmetije že lani pripravljale na "dan D", ko bodo mlečne kvote ukinjene. Tako so gradili nove hleve, povečevali število molznih krav in širili kmetijske površine za pridelavo osnovne živinske krme. Pri tem je treba upoštevati, da so bile v teh državah že sedaj sorazmerno velike kmetije z visoko intenzivno pridelavo. V Sloveniji so večinoma majhne kmetije, saj znaša povprečna velikost komaj nekaj več kot 6 ha. Zaradi neugodnih naravnih danosti (večina kmetij leži na območjih z omejeno možnostjo za kmetovanje), bodo stroški pridelave višji, količina pridelkov pa zaradi naravnih pogojev omejena. To pa pomeni, da se bodo naše kmetije le stežka prilagajale novim razmeram na kmetijskem trgu.

Po programu SKP 2014–2020 iz naslova neposrednih plačil (1. steber) lahko posamezne države za proizvodno

vezane podpore namenijo največ 15 % nacionalne ovojnice. Tako je za leto 2015 iz tega naslova namenjeno 3 do 3,5 % subvencijskih sredstev iz prvega stebra za posamezno pridelavo, in sicer za prirejo mleka za kmetije, ki redijo molzne krave na OMD, za klavno govedo, zelenjavo in za strna žita.

Upajmo, da se bodo razmere na mlečnem trgu in pri mesu čez čas umirile, saj je za kmete na Koroškem glede na naravne danosti govedoreja in s tem prireja mleka in mesa v glavnem edina možna usmeritev. Vsekakor pa mora pri tem kmetijska politika odigrati pomembno vlogo, drugače obstaja velika bojazen, da bodo posamezne kmetije

zaradi omenjenih problemov, predvsem na težjih območjih za kmetovanje, opuščale pridelavo, površine se bodo zaraščale in posledice bodo nepopravljive.

Z letom 2015 je stopil v veljavo Program skupne kmetijske politike 2014–2020 (SKP 2014–2020). Čeprav bi moral ta program zaživeti že lani, se je sprejetje zaradi nesoglasij v EU zavleklo v leto 2015. Predlog programov so morale posamezne članice EU v Bruselj poslati že lani. Tako je tudi naše kmetijsko ministrstvo prvi predlog Evropski komisiji poslalo že junija 2014, vendar je bil zavržen.

V januarju 2015 pa je bil drugi, dopolnjeni program odobren. Pri neposrednih plačilih (subvencijah) iz prvega stebra ni veliko novosti. Razlika je ta, da se bodo subvencije do leta 2019 za njive in travinje postopoma izenačile, kar pomeni, da bo cena po hektarju nekoliko višja in enaka za vse površine. Čeprav je prvotni predlog predvideval, da bi se to zgodilo že letos, so predvsem ravninski kmetje dosegli, da se višina subvencije izenači postopoma do leta 2019.

Druga novost je ta, da se manjše kmetije, ki so doslej pridobivale subvencije iz naslova neposrednih plačil do 1.000 EUR, odločijo za Program manjše kmetije. To pomeni, da se postopki pridobivanja sredstev poenostavijo (vloga se odda samo vsakih pet let, kontrol na terenu bo manj itd.).

Velika novost pa je pri Programu razvoja podeželja (PRP) za obdobje 2015–2020 (2. steber).

Kmetje so bili v decembru 2014 vabljeni na šesturni seminar, na katerem

so jih kmetijski svetovalci podrobno seznanili s spremembami. Glavna sprememba je namreč ta, da je treba 30 % sredstev (subvencij) iz nacionalne ovojnice posamezne države nameniti za okoljsko podnebna plačila (KOPOP). Osnovni namen teh ukrepov ni namenjen zagotavljanju večje pridelave na kmetijah, marveč je nadomestilo za izgubljeni dohodek zaradi usmeritev v posamezni ukrep. Pri tem je imela Evropska komisija osnovni cilj varovanje in kmetovanje na okolju prijazen način.

Sam program zajema 19 možnih ukrepov, od zelenega gnojenja, gnojenja z organskimi gnojili s posebno strojno opremo, ohranjanja triletnega kolobarja na njivah, pridelovanja krme brez silaže, ročne košnje in prepovedane paše na travinju z nagibom več kot 50 % do mehanskega zatiranja plevelov, starih sadnih sort, ohranjanja avtohtonih rastlinskih in živalskih vrst, opustitve košnje za eno leto na 5–10 % travnikov itd. Za kateri ukrep se bodo posamezne kmetije odločile, je

odvisno od naravnih pogojev kmetovanja, od strojne opreme, delovne sile itd. Po grobih ocenah naših svetovalcev bo na Koroškem bolj malo možnosti za pridobivanje sredstev iz tega programa. Več možnosti bodo imele posamične kmetije na ravninskih območjih.

Subvencije za ekološko kmetovanje za travinje se bodo znižale.

Novost je tudi pri ukrepu "Mladi prevzemnik kmetije", saj je za leto 2015 predvideno, da bo naslednik kmetije, ki je zdravstveno in pokojninsko zavarovan kot kmet, lahko pridobil 48.000 EUR nepovratnih sredstev, drugi, ki so zaposleni v drugih dejavnostih, pa 18.000 EUR. Seveda bo treba po posebnem programu omenjena sredstva naložiti v posodabljanje kmetijskega gospodarstva. Osnovni pogoj za kandidiranje je, da ima kmetija v lasti vsaj 6 ha primerljivih površin, kamor se gozd ne šteje. Na Koroškem je, žal, takih kmetij malo, saj je treba za ugotavljanje primerljivih površin upoštevati določene količnike.

V razpravi je tudi Pravilnik o razvrstitvi kmetij v območja z omejenimi dejavnostmi (OMD). Po novem bo na vseh kmetijah, ki gospodarijo na OMD, opravljeno točkovanje. Pri tem bodo upoštevani naslednji parametri: nadmorska višina, nagib, sestava tal, nevarnost erozije itd. Omenjeno točkovanje za posamezno kmetijo oziroma GERKE bo opravilo MKGP RS.

Ob koncu je treba poudariti, da se bodo kmetje in kmetijski svetovalci letos srečevali z dokaj zapletenimi birokratskimi postopki, čeprav smo upali, da jih bo iz leta v leto manj. Mogoče pa si nekatere službe na vrhu, da upravičijo svoje delo, izmišljujejo vse mogoče novosti in zaplete. Vsekakor bi bilo treba posamezne ukrepe v kmetijstvu poenostaviti in uporabiti zdravo kmečko pamet. Sicer pa še vedno velja misel, da bi bilo človeštvo prikrajšano za veliko problemov in težav, če kmetijstva ne bi potrebovali. Mar se mu lahko odrečemo?!

Dopolnilne dejavnosti v novi zakonodaji

Bernarda Javornik, svetovalka za kmečko družino in razvoj dopolnilnih dejavnosti pri KGZ Celje

Dopolnilna dejavnost je v Zakonu o kmetijstvu opredeljena kot s kmetijstvom in gozdarstvom povezana dejavnost, ki se lahko registrira na kmetiji. Na Koroškem si z dopolnilnimi dejavnostmi na več kot 350 kmetijah zagotavljajo dodaten dohodek. V Sloveniji je takšnih kmetij nekaj čez 4500, registriranih pa je čez 14.000 dopolnilnih dejavnosti, kar nikakor ni majhna in zanemarljiva številka. Prav zaradi številčnosti kmetij, ki se ukvarjajo z dopolnilno dejavnostjo, bi te morale biti pri sprejemanju in spreminjanju področne zakonodaje veliko bolj upoštevane.

Doslej je to področje urejala Uredba o dopolnilnih dejavnostih na kmetijah iz leta 2005, julija letos pa je vlada v odhajanju sprejela novo uredbo (Ur. l. RS 58/2014). Glede na to, da je njeno sprejetje potekalo zelo na hitro, je bilo pričakovati težave, ki so se dejansko kmalu pokazale. Nova uredba ne prinaša kakšnih velikih in perečih sprememb za vse dopolnilne dejavnosti, zaradi nekaterih določb pa

Registrirana peka peciva

bodo mnogi nosilci dejavnosti lahko zelo prizadeti.

V novi uredbi so vse dejavnosti bolj točno opredeljene, saj so zapisane skupaj s šifro standardne klasifikacije (SKD).

Treba je tudi priznati, da so uvedene nekatere novosti, ki lahko pozitivno vplivajo na razvoj določenih dopolnilnih dejavnosti. Kot pozitiven primer lahko navedem možnost izvajanja apiterapije za čebelarje, prav tako je za registracijo dopolnilne dejavnosti iz naslova čebelarstva dovolj, da ima nosilec vsaj 10 čebeljih družin in je vpisan v register čebeljakov. V novi uredbi so dodane tudi možnosti, kot so muzeji in tematske zbirke ter tematski parki, kar pa mora biti povezano z dejavnostjo kmetije. Dodana so tudi fizična dela na kmetijah v primeru

nadomeščanja na drugi kmetiji zaradi bolezni ali odsotnosti in opravljanje posebnih ročnih del, kot so cepljenje, obrezovanje drevja in druga podobna dela.

Vendar pa nova uredba prinaša tudi nekaj slabih določb, ki bodo kmetijam lahko povzročale precej težav. V uredbi so bile nekatere dejavnosti izločene. Večja težava je bila ukinitve pridobivanja in prodaje energije iz vodnih, vetrnih in sončnih virov kot dopolnilne dejavnosti. Ostala je le proizvodnja energije iz lesne biomase. Zato bodo morale kmetije, ki imajo na svojih kmetijskih objektih postavljene sončne elektrarne in tiste z malimi hidroelektrarnami, če se uredba v letu 2015 ne bo spremenila, po 1. 1. 2016 svojo dejavnost registrirati kot s. p. ali kot samostojna družba.

V novi uredbi več ne najdemo žičničarstva, vlečnic in izposoje športnih rekvizitov kot negostinske oblike turistične dejavnosti.

Prav tako niso več dopolnilne dejavnosti vrtnarstvo, reja divjadi na pretežno kupljeni krmi, perutninarstvo na pretežno kupljeni krmi, gobarstvo, drevesničarstvo, trsničarstvo, zeliščarstvo, sodelovanje v pridelavi in dodelavi semen, sodelovanje v pridelavi in dodelavi sadik. Ker te dejavnosti tudi niso obdavčene z davkom od katastra, morate kmetije vpisati dejavnost fizične osebe v davčni register. To naredite s posebnim obrazcem (obrazec DR-03), ki ga najdete na spletni strani Davčne uprave RS.

Kmetije, ki so registrirane za prodajo

lastnih proizvodov, predelanih iz lastnih surovin na drugem obratu, bodo morale to dejavnost v okviru dopolnilne dejavnosti opustiti, če ta predelovalni obrat ni registriran kot dopolnilna dejavnost na kmetiji. Zlasti je to problematično pri predelavi oljnic. Oljarne so namreč v večini registrirane kot samostojna podjetja ali družbe, čeprav se dejavnosti odvijajo znotraj kmetijskih gospodarstev. Nosilci so bili pri kmečkih oljarnah prisiljeni v drugačne oblike organiziranosti predvsem zaradi zaposlovanja delovne sile. Kmetje so se s koriščenjem uslug za predelavo lastnih surovin v drugih obratih izognili visokim investicijskim stroškom za slabo izkoriščene lastne predelovalne obrate.

Tudi pri urejanju turistične dejavnosti na kmetijah prinaša uredba nekaj novosti. Kmetje na našem območju v lokalne skupnosti ne morejo več pridobiti dovoljenja za prodajo pijač, kupljenih v trgovini. Uredba pravi, da lahko na kmetiji s turistično dejavnostjo nudijo sok, vino, jabolčnik in žgane pijače s kmetije ali drugih kmetij. Nudijo lahko tudi pivo, ustekleničeno vodo, mineralno vodo, kakav, čaj in kavo.

Gorske kmetije morajo zagotoviti najmanj 40 odstotkov vrednosti lastnih surovin, ki so predmet ponudbe. Do 35 odstotkov vrednosti ponudbe lahko kmetija zagotovi z dokupom osnovnih surovin, ki so pridelane na drugih kmetijah z lokalnega trga ali na drugih kmetijah, ki imajo predelavo kot dopolnilno dejavnost. Če nakup ni neposredno izveden na kmetiji, mora biti iz računa ali prevzema razviden izvor surovine. Kot lokalni trg se smatra območje celotne Slovenije. Do 25 odstotkov vrednosti ponudbe lahko kmetija dokupi surovine v prosti prodaji.

Omejitve so zelo drastične pri vinotočih, saj ti lahko prodajajo le lastno vino ter dokupljeno naravno in mineralno vodo. Prav tako nosilec dejavnosti na vinotoču ne sme imeti registrirane nobene druge turistične dejavnosti. To je tako, kot če bi predelovalcu sadja določili, da če kuha žganje, ne sme izdelovati soka. Ob tem se človek vpraša, ali gre tukaj za nepoznavanje razmer na terenu ali zgolj za vztrajanje pri nekih stališčih, ki niso dobra za nikogar.

Nosilci dejavnosti so v večini dobili tudi obvezo vodenja novih evidenc, ki jih najdete v prilogi uredbe. Pri opravljanju dopolnilne dejavnosti, povezane s tradicionalnimi znanji na kmetiji, storitvami oziroma izdelki (od 1. do 38. točke 1. odstavka 18. člena) je dodana zahteva po obvezni pridobitvi certifikata Obrtne zbornice za izdelke domače obrti. Za kmetije, ki opravljajo peko kruha potic

Učenje predelave mesa

in peciva na tradicionalen način, so drastično zmanjšali dovoljene količine. Pri peki kruha se je količina s 13.500 znižala na 7000 kg, pri pecivu in testeninah pa z 2000 na 1000 kg. Ob tem se sprašujemo, le kdo bo dejavnost ob vseh zahtevah, obveznostih in omejitvah za takšne količine še sploh registriral. Pri peki kruha na tradicionalen način je obvezna peka v krušni peči, ki je kurjena na drva, surovina pa mora prihajati s kmetij na lokalnem trgu (Slovenija).

Tudi število ur za storitvene dejavnosti so v novi uredbi zelo oklestili. Na kmetijo jih namreč dovoljujejo le 1000 na leto, doslej jih je bilo 1500 na nosilca dejavnosti.

Pri dopolnilni dejavnosti svetovanja in usposabljanja v zvezi s kmetijsko, gozdarsko in dopolnilno dejavnostjo je dodana minimalna stopnja izobrazbe nosilca dejavnosti.

Obstoječi nosilci dopolnilnih dejavnosti imate do 1. 1. 2016 čas, da svoje dejavnosti ustrezno prilagodite novim predpisom, zato priporočam, da ne hitite s spremembami, saj glede na nastale težave na terenu lahko kmalu realno pričakujemo spremembe uredbe. Seveda pa nova uredba velja za vse, ki bi dopolnilno dejavnost radi registrirali na novo.

Če si boste vzeli čas in dobro prebrali Uredbo o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji, ki je izšla v Uradnem listu RS št. 58, 28. 7. 2014, boste morda našli še kakšno spremembo, ki je v sestavku nisem omenila.

Za vse, ki vas dopolnilne dejavnosti zanimajo, pa v sklopu zimskih predavanj obljubljam tudi predstavitev te problematike. Na predstavitev boste lahko dobili odgovore na morebitna vprašanja. Prepričana sem, da bodo tudi v prihodnje dopolnilne dejavnosti na kmetijah tista organizacijska oblika, ki bo mnogim kmečkim družinam omogočala boljšo izrabo proizvodnih zmogljivosti kmetije in s tem tudi lažje preživetje.

Na kmetijah vsekakor so delovna mesta!

Kronika kmeta

Ivan Rus

Bil je trden mož, zraščan s svojo zemljo, s svojim gruntom, kateremu je bil hkrati gospodar in zadnji hlapec. Bil je človek neuklonljive volje, zdrave kmečke pameti, zvest starim izročilom. Nikoli se jim ni izneveril. Večer za večerom je pokleknil na klop z obrabljenim rožnim vencem v rokah. Molil je z glasom, ki je kakor črn vran plaval nad svetlejšimi glasovi drugih članov družine. Nedelja je bila zanj mučna; poleti je posedal pri svojih čebelah in pozimi bral *Kmečki glas*. Ni vedel, kam bi se dal po nedeljskih mašah, ki jih je redno obiskoval že od rosnih let. Izjema so bila samo vojaška leta, ko se službe božje zaradi višje sile ni mogel udeleževati. Že kot fantič je živel po nepisanih zakonih *grunta* in nikoli ni premišljeval, ali so pravični ali ne. Tako je bilo na *gruntih* zmerom in tako bo ostalo. Tudi ko bo sam postal gospodar, ne bo drugače.

Ko je bil star komaj tri leta, ga je oče vzel k sebi; bil je namreč nezakonski otrok. Imel je še dva mlajša brata, njiju pa je k sebi vzela teta. Mama je umrla za jetiko. Fant še ni dopolnil petnajstih let, ko se je šel učiti za mesarja. Želel si je, da ne bi bil nikoli lačen, če pa bi kdaj bil, bi si lakoto tešil s klobaso.

Domala celo Koroško je preromal, ko je gonil živino v zakol. Tako je dorastel v moža. Nekoč je prišel k nekemu kmetu nad Dravčami. Tam je zagledal prikupno dekle in med njima se je kmalu vnela ljubezen na prvi pogled. Vzcvetela je in rodila sad – v kratkem sta se vzela. Sedaj doma pri očetu ni bilo več prostora, zato sta se preselila v dolino k fantovemu delodajalcu. Toda fant ni imel sreče – med delom si je po nesreči odsekal nekaj prstov. Ni vedel, kaj naj stori. Družina je štelala že štiri člane in z ženo sta tuhtala, kako in kaj. Izvedela sta, da na neki kmetiji v okolici Vuzenice iščejo družino, ki bi zagospodarila na nekem posestvu. Z ženo sta si ga nekega dne ogledala in še isti dan so si udarili v roke. Na tej kmetiji so potem gospodarili nekako sedem let. Denarja so privarčevali toliko, da sta si zakonca lahko na Selah kupila *grunt* in tako je bila družina poslej na svojem. Možu so se uresničile sanje – postal je sam svoj gospod in zadnji hlapec.

Družina se je z vso vmeno vrgla na delo. Treba je bilo zgraditi novo poslopje, ker je bilo staro dotrajano. Hiša za prebivanje tudi ni bila kaj boljša. Poskrbeti so morali za sodobnejši hlev, ker tudi živali potrebujejo svetel, zračen in čist bivalni

prostor. Volov, kakršne je imel v hlevu novi gospodar, nisi našel nikjer po vsej koroški deželi – lepo rejeni in ubogljivi, da jih pri oranju ni bilo treba voditi. Gospodar je z njimi lepo ravnal.

Kupil si je žago na list, ker bi si rad sam zrezal les za gospodarsko poslopje. Kmetija je bila precej oddaljena od razdelilne postaje, zato je bil električni tok bolj šibak. To težavo je reševal tako, da je rezal les večinoma v zgodnjih jutranjih urah, ko je bil tok močnejši. Niso še minila tri leta, ko se je na kmetiji že bohotilo lepo gospodarsko poslopje. Hlevski strop je bil "velban" z opeko, to pa preprečuje vlažnost in plesnivost.

Ljudska modrost pravi: "Če na urhovo voziš žito v shrambo, rada strela udari v poslopje." In nekega leta so pri kmetu prav na dan sv. Urha želi ječmen. Žito so zložili v kope, kot da bi slutili, da se bliža huda ura. Samo enkrat se je zabliskalo in zagrmelo in že je bil hlev v plamenih. Utrujeni od dnevnega dela so ljudje hiteli reševati, kar se je rešiti dalo. Živino so z veliko muko izgnali iz hleva in tudi nekaj kmetijskih strojev so rešili. Jarem za žago so potegnili iz gorečega prostora. Gospodar se je pretegnil zaradi pretežkega dela; to je imelo zanj hude posledice.

Ta nesreča je bila za vso družino hud udarec. Starejši hčerki sta bili že poročeni in imeli so srečo, da sta bili tistega dne doma. Tako so iz plamenov rešili večino stvari. Kljub velikim naporom gasilcev je

zgorelo vse, kar je bilo lesenega. Veliko pa je obvaroval tudi "velbani" strop hleva. Če bi bila plošča iz betona, bi morali narediti novo.

Zopet so bili na začetku poti, začeti so morali znova. Zgradili so novo gospodarsko poslopje in tokrat so namestili strelovode, da strela ne bi več zanetila ognja.

Ta hudi dogodek je prej krepkega moža skoraj popolnoma strl. Kmalu po zlati poroki so mu pošle moči. Zadnji dve leti življenja je posedal pri čebelnjaku in tu pa tam kaj postoril. Čebele so bile njegove

prijateljice, zato ga nikoli niso opikale, čeprav ni nosil zaščitne obleke. Čutile so, da je njihov gospodar pošten, pravičen in delaven. To so mu tudi vračale.

Smrt človeka je gospodarja vedno prizadela in ga navdajala s strahom in občutkom, da se bo prej ali slej tudi on soočil s njo. In kaj potem? Vsrkale ga bodo zemlje moči. Nič ni večno, le zemlja in morje ne premineta. Rodimo se, trpimo, ljubimo, umiramo, valovi pa neizprosno butajo ob skale. Menjavata se setev in žetev, zemlja pa ostaja ...

16. tradicionalno Andrejevanje in izbor moštne d'čve

Martina Cigler

Kar je na Štajerskem in drugje v vinorodnih pokrajinah vino, je pri nas na Koroškem mošt. Pri moštu se opravljajo vsa kmečka dela, planince, ki pohajajo po osamljenih gorskih kmetijah za dobrodošlico pozdravi *virt* z grčo mošta, mošt je pijača, ki jo postrežejo s kosom rženega domačega kruha z *grumpi*, ob moštu se jezik razveže, človek sprosti in povese. Zato ni nič presenetljivega, če se je v okviru Sadjarskega Društva Mežiške doline začela dogajati prireditev *Andrejevanje* z izborom *moštne d'čve*, ki je v vseh teh letih postala že tradicionalna. *Moštna d'čva* pa ima nalogo, da ponese tradicijo in prepoznavnost koroškega mošta povsod po Sloveniji. Lani jeseni so tako izbrali že 16. *moštno d'čvo*,

Janja Pokeržnik, moštna d'čva

katere naziv je osvojila mlada dijakinja ravske gimnazije Janja Pokeržnik iz Sv. Daniela nad Trbnjami.

Janja, kaj bi lahko rekla o sebi?

Stara sem 18 let, obiskujem Gimnazijo na Ravnah na Koroškem, rada pojem, igram harmoniko, pišem pesmi, pečem slaščice. Rada imam naravo in živali.

Kako to, da si se udeležila izbora moštne d'čve?

Navdušil me je znanec in ker je omenil, da je malo kandidat, me je zanimalo, kako izbor poteka, pa sem se kar prijavila.

Kako potekata sama prireditev in tudi izbor?

V izboru smo bile štiri tekmovalke. Organizator je pripravil štiri igre, ki so jih točkovali s točkami od 1 do 4 (predstavitve, robljenje koruze, pobiranje jabolk iz kadičke z usti – brez rok, sestavljanje *lojtre*). Žirija nas je ocenila. Vmes so bile glasbene točke.

Na kaj vse si se morala pripravljati pred samo prireditvijo?

Pripravljati se ni bilo treba, ker tudi ni možno prej izvedeti, kakšne so naloge, ki tudi niso povezane s predhodnim znanjem o moštu.

Kaj vse je komisija zahtevala od vas kandidat in ali je bila konkurenca močna?

Konkurenca je vsekakor bila, vendar me ni bilo strah in sem dala vse od sebe.

Komisija je zahtevala spretnost, izvirnost in korajžnost.

Kakšne naloge te čakajo kot moštno d'čvo?

Morala se bom udeleževati raznih prireditev in propagirati koroški mošt, da bo ta dobil svojo vrednost, kot si jo zasluži glede na tradicijo. To je naša značilna koroška pijača, s katero lahko pridelovalci popestrijo svojo ponudbo turistom, ki radi pridejo na podeželje.

Kako bi opisala našo tradicionalno pijačo koroški mošt?

Mošt je kislega okusa in dobro gre k pečenicam, kislemu zelju ... Ima malo alkohola, a menda kar nekaj zdravilnih učinkovin, ki znižujejo holesterol in spodbujajo prebavo.

Ali se veseliš izzivov, povezanih s tem naslovom?

Se, upam, da se bom veliko novega

naučila, da bo zabavno, veselo in zanimivo leto.

Kaj rada počneš v prostem času?

Rada grem na sprehod, igram, pojem, pesnim, pozimi štrikam. Pa naj za konec predstavim še eno svojo pesem.

Jablana

*Nekoč, ko še mene na svetu ni b'lo,
je dedek moj stari posadil drevo.*

*Da jablana majhna bi zrasla v nebo,
jo vsako je leto pognojil skrbno.*

*Spomladi obrezal, poleti zalil,
kmalu že trgal sadove rdeče.*

*Je sočne plodove rad vnukom delil
in gledal odraze na licu je sreče.*

*Vsako pomlad je bogato vzbrstela,
s svojo lepoto nas čisto prevzela.*

*Kak' radi smo v senci se njeni hladili,
otroci pa z njo smo živeti se učili.*

*Naenkrat pa vigred nič več ni cvetela,
še lubje počasi s sebe je snela,*

*na vejah še ptičkov več čul se ni glas,
jablano našo vzel nam je mraz.*

Mošt

Mošt, ti kapljica domača,

ti naše rujno vinčece,

ne zoriš ti po gričkih s soncem obsijanih,

po naših sadovnjakih le.

*Ko kmetič pevecnik svoj sadi,
skrbno se ozira,
bo letos že cvetel,
bo prve sadeže že gor imel?*

*Ga neguje, obrezuje,
v poletni pa vročini
v njegovi senčki se hladi.
Zraven se sprašuje: Bo jeseni kaj za sprešati?*

*Spomladi kot najlepša roža
nam naš pevecnik, glej, cveti,
potlej pa nam slastna jabolka al hruške
podeli,
najprej zelena, pa rumena še z rudečimi nas
razveseli.*

*Ni prave je koline,
brez kozarčka mošta pač ne mine,
on nas odžaja okrepča,
nam vse misli trudne odpodi.*

*S sladkim
otroci radi se sladkajo,
ta reznega še bice rade imajo,
tak že včasih malo v glavo gre.*

*Ko za Janeza na god,
drugje šentjanžovca požegnajo
mi naš mošt prinašamo,
naj za zdravje, žejo in nam v veselje vedno bo.*

Vančy

Ovčka s trojčki

Franč Areh

Na kmetiji Milana Paradiža, po domače pri Krasniku, iz Raduš pri Slovenj Gradcu, je ovčka Aga že tretjič skotila trojčke. Ker to ni pogost pojav, so na kmetiji zelo ponosni, saj so ovčke v današnjem času bolj redkost. Na kmetiji vzgajajo to vrsto živali zgolj za veselje, drugače pa se pri njih ukvarjajo bolj z živinorejo in z gozdarstvom. Lepo urejena kmetija leži pod vznožjem plešivskih gozdov s pogledom na Uršljo goro.

Milan Paradiž z ovčko Ago in njenimi trojčki

Novo leto

Janez Bauer

Dočakali smo novo leto. Zelo smo se ga razveselili, saj prinaša novo obdobje, nove priložnosti in predvsem boljše čase. Tako slabega leta, kot je bilo preteklo, ne pomnijo niti najstarejši čebelarji.

Malo pogledjmo, kakšne čase so preživljale naše čbelice v preteklem letu. Začelo se je še kar v redu. Pomladanski razvoj je bil zelo ugoden, tudi žled nam ni naredil kake večje škode. Tu in tam je sicer kakšno drevo oplazilo kak čebeljak, kaj hujšega pa še ni bilo. Čebele so zelo dobro prezimile, skoraj brez izgub.

V pomladanskem času vidimo hiter razvoj čebeljih družin, v drugi polovici aprila smo opazili že prve roje. Čebele so se bližale višku svojega razvoja.

Že pred prvim majem pa so doživele prvo ohladitev z dežjem. To še ni bilo tako hudo, saj je aprilsko vreme muhasto, ampak to hladno deževje se kar ni hotelo ustaviti. Nadaljevalo se je skozi maj in

Čebela se v snegu podhladi in umre.

čebele niso mogle na pašo. V tistih redkih sončnih dnevih pa so lahko pobirale samo deževnico z mokrega cvetja. Marsikje je v panju zavladata lakota, razvoj čebelje družine se je zmanjšal na minimum. Res čudni so časi, a v maju, ki je za čebelarja najbolj uspešen mesec, smo morali čebele hraniti. To obdobje slabega vremena se je nadaljevalo v prvo polovico junija, šele v

drugi polovici so se čebele lahko odpravile na travnike in v gozd. Seveda samo iz tistih panjev, kjer jim je pomagal čebelar. Kjer pa so bile čebele prepuščene same sebi, jih je iz panja priletelo bore malo. Brez dotoka hrane so shirale od lakote in sredi poletja so ostali panji prazni. Prvo in edino točenje smo čebelarji imeli šele v začetku julija, nato pa se je zopet začela skrb s krmljenjem in vzdrževanjem čebeljih družin ter pripravo na zimo. Tako slabe letine ne pomnijo niti najstarejši čebelarji.

Drugo vprašanje pa je seveda zdravje naših čebelic. Čeprav je zdravstvena oskrba stvar veterinarjev, pa ne morem mimo vzroka za letošnje katastrofalno stanje. Največjo škodo v čebelarstvu povzroča zajedavec *varoja*. To je drobna uš, ki se zarije čebeli pod obročke in ji sesa hemolimfo, uničuje pa tudi zalego, saj se razmnožuje v istih celicah, kot čebele. Njena domovina je Indokitajska. Tam je stalno naseljena na indijski čebeli, ki pa se je zna uspešno ubraniti. Skozi leta se je naselila skoraj po celem svetu. Naša čebela se je ne zna ubraniti, zato je tu čebelar, da jo z različnimi metodami brani pred napadi. *Varoji* dobro dene toplo vlažno vreme, takega ima v svoji domovini. To je subtropski pas, kjer prevladujejo monsuni z veliko dežja in vlage. Ravno taka sta bila

pri nas pomlad in del poletja, zato je šel razvoj *varoje* čez vse mere. V že tako oslabilih panjih smo našli na tisoče varoj, ki so veselo pile kri našim čebelam in panji so se hitro praznili. Že v septembru je veliko čebelarjev zaprlo vrata svojih čebelnjakov, drugi pa s strahom pričakujemo, kaj nam bo prinesla še zima. Res, tako krutega leta pa še ne!

Čebelarji pa ne obupamo. Komaj že čakamo na prve sončne dni, ko se temperatura dvigne nad ledišče in se čebele odpravijo na prvi letošnji izlet. Tega trenutka ne sme zamuditi noben čebelar. V sončnem in toplem dopoldnevu čebele trumoma zapustijo panj, si razgibajo krila, se otrebijo (pokakajo) in nazaj prineso kapljico sveže vode. Čebelar mora prostor pred panjem očistiti snega in ga posuti z žagovino ali listjem. Čebela, ki sede v sneg, se namreč ne vrne več v panj. Tam se podhladi in žalostno umre. Sedaj pa nam je dragocena vsaka čebela. Konec meseca bo namreč matica začela zalegati prve letošnje čebele. Sedaj je tudi že zadnji čas, da toplo zapažimo panje. S tem prihranimo čebelar delo pri njihovem ogrevanju. Za paženje uporabimo material, ki drži toploto, vlago pa odvaža iz panja. Ne mráz, vlaga je največji sovražnik čebel. Za paženje se je do sedaj najboljše

Pred čebelnjakom posujemo žagovino.

obnesla penasta guma. Pri tem pa morajo biti zadnja vratca obvezno odprta, da lahko vlaga neovirano izstopa.

Navkljub vsem stiskam in težavam smo čebelarji pogumno stopili v novo čebelarsko leto in že komaj čakamo prve cvetlice, na katerih si bodo čebele nabrale medicinske in v panje prinesle prve koške cvetnega prahu.

Natrg kolenskih križnih vezi

Martina Sušec Valentar, dr. vet. med.,
VP Radlje ob Dravi

Natrg (strganje) kolenskih križnih vezi je poleg izpaha pogačice najpogostejše skeletno obolenje pri psih in mačkah.

Kolenske križne vezi preprečujejo nestabilnosti med golenico in stegnenico. Obolenje se klinično kaže kot postopno ali kronično šepanje na zadnjo nogo, otekanje kolenskega sklepa, bolečina, zmanjšanje obsega stegenske mišičnine. Za strganje prednje kolenske križne vezi obstaja pri psih več vzrokov: vnetje sklepne kapsule, poškodba meniskusa, osteoartritis (obolenje kosti in hrustanca oz. razgradnja hrustanca), kronične infekcije, pasemska dovzetnost, hormonske motnje in travma. Pasma, pri katerih se pogostejše pojavljajo težave s kolenskimi sklepi: rotvajler, bulmastif, nemški bokser, prinašalec.

Po akutni poškodbi živali močno šepajo, ne obremenjujejo noge, po enem tednu se s prsti začnejo dotikati tal, v

naslednjih tednih šepanje delno izzveni, vendar se po obremenitvi hitro ponovi.

Pri kronični obliki obolenja skozi obdobje več tednov ali mesecev živali občasno šepajo, vedno bolj razbremenjujejo nogo, stegenska mišičnina izgubi normalen obseg oziroma se zmanjša, med sedenjem kolena ne pokrčijo popolnoma. Koleno izgubi normalen obseg gibanja, razvijajo se nepopravljive poškodbe sklepnih struktur, predvsem hrustanca in meniskusa.

Žival klinično pregledamo s poudarkom na ortopedskem in nevrološkem delu pregleda. Poškodovano koleno pregledamo in opravimo rentgensko diagnostiko, s pomočjo katere

opazimo določene spremembe na mehkem tkivu in kosteh. Po potrditvi diagnoze se z lastnikom pogovorimo o možnostih zdravljenja.

Strganje križnih vezi lahko zdravimo konzervativno le v zelo omejenem obsegu in pod posebnimi pogoji (pri zelo majhnih in lahkih živalih, ki ne kažejo izrazitega šepanja). Pri večjih živalih je priporočena kirurška terapija. V primeru, da zdravimo strganje križnih vezi konzervativno s protivnetnimi zdravili, fizioterapijo in strogim mirovanjem, se lahko zavleče tudi več mesecev in je prognoza slabša.

Tehnik kirurškega zdravljenja strganja križnih vezi je danes veliko in vsaka od teh metod ima svoje prednosti in slabosti.

Učni sadni nasad ob kolesarski stezi

Mirko Tovšak

Si lahko zamišljate kaj lepšega kot cvetoča drevesa v pomladanskih mesecih ob kolesarski stezi, ki se vije sredi Mislinjske doline med Slovenj Gradcem in Mislinjo, na cvetočih drevesih brenčanje čebel, ki neumorno nabirajo med, v krošnjah pa veselo žvrgolenje pisano obarvanih ptic pevk. Takšne trenutke bomo lahko v prihodnjih letih doživljali vsi tisti, ki redno uporabljamo to kolesarsko stezo za rekreacijo in sprostitve. Največ zaslug, da je do tega prišlo, pa ima nedvomno društvo za samooskrbo s sadjem in zelenjavo Učni nasad, katerega idejni vodja v naši dolini je Jože Santner.

Začetki tega društva segajo že v leto 2011, ko sta Jože Santner, naš domačin iz Šmartna pri Slovenj Gradcu, in Jernej Mazej začela s svojimi aktivnostmi pri vzgoji, izobraževanju in konkretnih delih urejanja učnih nasadov. Leta 2012 je bilo to društvo tudi formalno ustanovljeno. Začele so se prve aktivnosti vključevanja osnovnih šol, ki so pripravljene v okviru svoje dejavnosti popestriti usposabljanje svojih učencev tudi z izobraževanjem v naravi. Rezultati teh prizadevanj so vidni že marsikje širom Slovenije, v naši dolini pa v Šmartnem pri Slovenj Gradcu, v Osnovni šoli v Mislinji, v Slovenj Gradcu na Ronkovi ulici itd.

Najpomembnejši projekt, ki ga je začelo izvajati društvo že v lanskem letu, pa je nedvomno zasaditev sadnega drevja ob kolesarski stezi med Slovenj Gradcem in Mislinjo. Veliko časa je Jože Santner potreboval, da je navdušil nekatere pomembne osebnosti, društva, ustanove in podjetja, da so mu pomagali pri izpeljavi zamisli. Poleg volje in pripravljenosti predstavnikov lokalne skupnosti je bilo treba zbrati tudi kar nekaj denarja za nabavo sadnih sadik, mrež za zaščito sadik, za izkope jam in nabave nosilnih kolov. Donatorje za finančno pomoč pri izpeljavi tega projekta je našel v Mestni občini Slovenj Gradec, firmi Johnson Controls iz Slovenj Gradca, GG Slovenj Gradec, Koroški kmetijsko-gozdarski zadrugi Slovenj Gradec, Kocerodu iz Mislinjske Dobrave, Komunalnem podjetju Slovenj Gradec in še v nekaterih drugih zasebnikih. Pri izpeljavi zamisli mu je stalo ob strani tudi ekološko društvo, ki ga vodita Marija

Obreza in vodja svetovalne službe Smiljan Štruc. Tako mu je lansko leto uspelo zasaditi večji del zemljišč ob kolesarski stezi od Šmartnega do Mislinjske Dobrave, letos pa je navdušil tudi prebivalce vseh obrobnihih naselij, da so pomagali s prostovoljnimi deli pri sajenju dreves. Do konca letošnjega leta je bilo skupaj z lanskoletnimi nasadi posajenih kar 140 sadnih dreves, pretežno avtohtonih vrst sadja. Med sadnimi drevesi najdemo *mošančke*, *krivopecelje*, *carjeviče*, *bobovce*, različne sorte češenj in sliv ... Ko bodo plodovi dozoreli, bodo na voljo vsem uporabnikom kolesarske poti brezplačno. Na vsakem posajenem drevesu bodo namestili tudi informativno tablico, na katerih bodo opisane osnovne značilnosti posamezne drevesne sadike.

Ko sem se pred kratkim pogovarjal z nosilcem tega projekta v Mislinjski dolini Jožetom Santnerjem, sem ga med drugim povprašal tudi, kaj je bil vzrok, da se že od mladih let ljubiteljsko ukvarja s sadjarstvom. Povedal mi je, da ima to nagnjenost tako rekoč v svojih genih. Kot mlad fant je odraščal na Bricmanovi kmetiji v Pamečah pri Slovenj Gradcu, kjer mu je njegov stari oče znal vcepiti ljubezen do sonaravnega bivanja in ohranjanja naravnih lepote pokrajine. Ko si je zgradil svojo lastno hišo v Šmartnem pri Slovenj Gradcu, je na vrtu posadil tudi kar nekaj sadnega drevja in se ob tem tudi usposabljal za gojenje in nego sadnih dreves. Vsekakor pa ga pri tem delu najbolj navdušuje spoznanje, da je treba pri ljudeh ponovno vzbuditi željo po sonaravnem bivanju in samooskrbi z doma pridelano hrano. Mnogim rad pove prigodo, ki jo je sam doživel v svojem sadovnjaku. Mladi mamici, ki se je sprehajala po kolesarski stezi, je ponudil jabolko, pa mu je odgovorila: "Kaj pa je to? Saj bi jo pojedla, če bi imela nož in jo olupila, s takšnim olupkom pa že ne bom jedla sadja." Komaj ji je dopovedal, da ima jabolko pod olupkom največ zdravih snovi in da bi morali ljudje vsak dan pojesti vsaj eno jabolko za svoje boljše počutje in zdravje.

V pogovoru mi je omenil, da namerava s projektom zasajevanja sadnega drevja ob kolesarski stezi nadaljevati še v prihodnjih letih. Posebej si želi, da bi tudi Občina Mislinja pokazala več pripravljenosti, da bi na njenem območju nadaljevali s sajenjem, nato pa še ob kolesarski stezi, ki je načrtovana vse do Velenja. Rad bi, da bi enako storila tudi Občina Dravograd v smeri Otiškega Vrha. Morda se bo kasneje še našel kdo, ki bo pripravljen ob kolesarski stezi ponuditi v prodajo doma pridelano hrano in pijačo. Na tak način bi postala kolesarska steza po

Jože Santner ob kolesarski stezi

Pri sajenju so pomagali domačini

Mislinjski dolini nedvomno tudi zanimiva turistična atrakcija, ki bo privabljala kolesarje in druge turiste, željne rekreacije v naravnem okolju. Ko sva se pogovarjala o njegovih načrtih za prihodnje, mi je posebej omenil, da bi rad dosegel, da bi na prireditvi ob zaključku te akcije sodelovali tudi vsi poslanci iz državnega zbora in bi na tak način pomagali pri premagovanju nesoglasij med različnimi političnimi opcijami. Morda nekaj takšnega, kot je bilo zamišljeno druženje politikov pri Najeovski lipi, pa se je potem celotno dogajanje povsem "sfizilo". Nekaj izkušenj že ima, saj mu je na Martinovo nedeljo uspelo za donatorstvo in pomoč pri sajenju sadnih dreves privabiti poslanko v državnem zboru Violeto Tomič, sicer doma iz Bele krajine.

Marsikaj mi je še povedal Jože Santner. Iz njegovega pripovedovanja je zelo veliko optimizma in pripravljenosti delati in spodbujati ljudi za ekološko pridelavo hrane ter ohranjanje naravnega okolja. Kot je sam dejal, vse to počne povsem ljubiteljsko, zato so vsa ta njegova prizadevanja še toliko bolj vredna vsesplošne podpore. Upajmo le, da bo v vseh teh prizadevanjih tudi uspel.

Spominska obeležja

Franc Areh

Veterani policijskega združenja Sever za Koroško ob koncu leta obiščejo lokacije, kjer so imeli v letih 1990–1991 tajna skladišča za orožje. Ob koncu leta 1990 in na začetku 1991 je takratna JNA hotela razorožiti slovensko teritorialno obrambo. Zaradi takšnih okoliščin so se takratni organi za notranje zadeve odločili, da bodo orožje in strelivo, ki je bilo do tedaj skladiščeno na postajah takratne milice in na upravah za notranje zadeve, preselili na več tajnih lokacij.

Odločitev o tem, kam preseliti orožje in strelivo, je bila prepuščena postajam milice. Zaposleni pa so na svojih območjih poiskali zaupanja vredne občane, s katerimi so se dogovorili za hrambo. Po osamosvojitvi so policijska veteranska društva postavila spominske plošče na objektih, kjer se je hranilo orožje. Tudi na Koroškem je bilo več skladišč na več lokacijah.

Lani je delegacija obiskala kmetijo Franca Jurača, po domače Osrednika, ki leži na 900 metrih nadmorske višine na Svetem Antonu na Pohorju. Kmetija je bila znana že v drugi svetovni vojni, saj so bili njeni takratni prebivalci zadolženi za preskrbo partizanske bolnišnice Drča na Pohorju, ki je bila zelo dobro skrita med gostimi gozdovi in je sovražnik ni mogel odkriti. Stalni obiskovalci na kmetiji so bili partizani.

Veterani policijskega društva Sever za Koroško pri Juraču na Pohorju

Na visokogorski ekološki kmetiji se ukvarjajo predvsem z gozdarstvom in živinorejo in prav lepo si je ogledati tako urejeno in negovano posest na Pohorju.

Delegacija je obiskala tudi kmetijo Brložnik, po domače Šuler na Selah, ki leži pod mogočno Uršljo goro. Tu je bilo med vojno, leta 1991, prav tako tajno skladišče orožja. Kmetija deluje na 800 metrih nadmorske višine. Ljudje se tukaj ukvarjajo z živinorejo in gozdarstvom, saj je na visokogorskih kmetijah delo vse prej kot lahko. Šulerjeva kmetija je bila prav tako dejavna že v času druge svetovne vojne.

Nudila je varno zavetišče partizanom, ki so tedaj bili na obronkih Sel in okolice.

Na obe hiši so namestili spominske table, ki spominjajo na takratne dogodke. Oba lastnika kmetij pa sta v dar prejela tudi knjigo *Tajna skladišča orožja v letih 1990–1991*. Ob obujanju spominov, lepem sprejemu in dobro pogostitvi je čas kar prehitro minil in morali smo se posloviti. Na obe kmetiji smo se podali iz doline peš, čeprav nam vreme ni bilo najbolj naklonjeno.

Obema gostiteljema še enkrat prisrčna hvala za sprejem in lep dan.

Prednovoletno srečanje upokojencev KKGZ

Mirko Tovšak

Koroška kmetijsko-gozdarska zadruga Slovenj Gradec vsako leto ob novem letu povabi vse svoje upokojence na družabno srečanje. Tudi letos je bilo tako, ko so se zbrali upokojenci te zadruga v Dravogradu skupaj z vodilno ekipo ter se nekaj časa zadržali v prijetnem druženju in obujanju spominov na čase, ko so še sami bili zaposleni v tem kolektivu.

Danes je še živčih 127 upokojenih delavcev iz nekdanjih področnih zadrug Trata Prevalje, Odor Dravograd, Ledina Slovenj Gradec, Gozdarske zadruga Ožbalt

Skupinska fotografija udeležencev srečanja

in Kmetijske zadruge iz Vuzenice. Vse te področne zadruge so se pred desetimi leti povezale v enotno KGZ s sedežem v Slovenj Gradcu.

Na začetku srečanja je spregovoril pred nedavnim na novo izvoljeni predsednik zadruge Ivan Praznik. Pozdravil je vse prisotne upokojence in jim zaželel srečno novo leto, nato pa je spregovorila še direktorica zadruge Danica Ramšak. Ta je orisala lanskoletno delo in uspehe zadruge. Kljub težkim gospodarskim razmeram, ki so še posebej negotove na področju kmetijstva, je zadruga poslovno leto zaključila pozitivno. Veseli so tudi uspehov, ki so jih dosegli ob prenovi in novogradnjah trgovskih lokalov, čeprav je direktorica povedala, da se zelo težko

kosajo z velikimi trgovskimi centri, ki rastejo kot gobe po dežju v vseh večjih zaselkih tudi na Koroškem. Zaradi tega iščejo še druge možnosti pridobivanja dohodka, saj poleg odkupa kmetijskih proizvodov in gozdnih sortimentov opravljajo še računovodski servis za nekatere svoje člane, pred kratkim pa so v Podgorju, Vuhredu in Kotljah prevzeli tudi servis za opravljanje poštinih storitev.

Za poživitev srečanja je poskrbela tudi gledališka skupina Kimperk teater iz Ojstrice nad Dravogradom z izvirnim skečem, nato pa so se upokojenci vrnili na svoje domove z željo, da se prihodnje leto v enakem številu ponovno dobijo ob novoletnih praznikih.

Prijetno druženje upokojencev v dvorani področne zadruge Dravograd

Novoletni sejem v Mislinji

Drago Pogorevc

TURISTIČNO DRUŠTVO MISLINJA

V soboto, 13. decembra 2014, je Turistično društvo Mislinja priredilo odmeven dogodek **Novoletni sejem 2014**. Na sejemu smo povabili ponudnike dobrot predvsem iz naše občine, nekaj pa jih je bilo tudi iz drugih krajev Slovenije.

Tako smo imeli občani možnost kupiti doma pridelane in izdelane prehranske

Mladi iz OŠ Mislinja so na svoji stojnici ponujali čestitke in manjše darilne izdelke.

izdelke, kot so razna peciva, kruh iz kmečke peči, sadni kruh, medene izdelke, bučno olje in izdelke iz bučnic, raznovrstne jogurte in sire ter seveda suhomesne izdelke. Ponudili smo tudi kakovostna vina priznanega vinarja iz Prlekije. Osnovna šola Mislinja pa je na svoji stojnici ponujala novoletne čestitke in prikupne manjše izdelke, ki lahko služijo

Stojnice pred dvorano Lopan v Mislinji

kot darila. Domače čaje je ponujala Fanika Jeromel, ki je kar na prizorišču sejma pekla tudi pecivo.

Veselo sejemske dogajanje sta popestrili glasbena šola Gvido iz Slovenj Gradca z nastopi svojih učencev in mlada glasbena skupina SMART iz Mislinje, ki je izvedla nekaj narodno-zabavnih viž.

Veseli smo, da je prireditev uspela!

Območno častniško organizacijo bo vodil Miloš Pečoler

Mag. Jože Marhl

Častniki iz občin Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju in Vuzenica so se zbrali na volilnem zboru članov. Pregledali in ocenili so opravljeno delo v štiriletnem mandatnem obdobju, izvolili novo vodstvo in si zastavili cilje in naloge za prihodnje.

Poročila podpredsednika Igorja Faletiča in sekretarja Mirka Verčkovnika ter razprava po poročilih potrjujejo, da je bilo

vsebinsko bogato načrtovano delo v celoti in uspešno opravljeno. Tako so se med drugim v skladu s programom teoretično in praktično strokovno izobraževali. Na strokovnih ekskurzijah, na katerih je bila udeležba vedno množična, so usvajali nova strokovna znanja in spoznavali kulturno in нравno dediščino Slovenije. V počastitev dneva državnosti, 25. junija, so vsako leto organizirali orientacijski pohod s centralno proslavo ob prazniku, kar je vsakič v drugi občini. Letos je bil jubilejni – že 20. pohod. Uspešno je bilo tudi sodelovanje s sosednjimi območnimi organizacijami ZŠC in z Zvezo slovenskih častnikov Slovenije ter vsemi petimi občinami UE Radlje ob Dravi. Še posebej tesno in vzorno je bilo sodelovanje z Območnim združenjem veteranov vojne za Slovenijo zgornje Dravske doline, s

Nagovor novega predsednika Miloša Pečolerja

katerim so skupaj organizirali številne aktivnosti. Izpostaviti je treba tudi strokovno sodelovanje z 38. vojaškoteritorialnim poveljstvom Slovenske vojske v Celju in Vojašnico generala Maistra v Mariboru. Seveda so bili uspešni in aktivni na športnem področju. »

Tako so se med drugim udeleževali vsakoletnega mednarodnega tekmovanja v lokostrelstvu v Ankaranu in dosegali najvišja mesta. V organizaciji ZSČ, ZVVS, ZB NOB in Policijskega veteranskega združenja Sever so sodelovali na pohodih na Triglav.

Po zahvali dosedanjemu vodstvu za uspešno delo v štiriletnem mandatnem

obdobju in njegovi razrešitvi so izvolili novo vodstvo. Tako bo v prihodnje častniško organizacijo vodil Miloš Pečoler, sekretar pa bo še naprej Mirko Verčkovnik. Novi predsednik je v svojem nagovoru predstavil program dela organizacije v letu 2015. Poleg že dosedanjih aktivnosti se bodo udeležili 21. državnega prvenstva za častnike in podčastnike Slovenske vojske,

sodelovali ob obletnici Zidanškove brigade na Sv. Primožu na Pohorju, ogledali si bodo sejem vojaške opreme v Gornji Radgoni in se udeležili prireditve ob obletnici Pekrskih dogodkov v Pekrah ter obiskali Vojašnico generala Maistra v Mariboru ob dnevu odprtih vrat.

Po zaključku volilnega zbora članov je sledilo tovariško druženje.

Veselo v novo leto s Kimperk teatrom

Vančy

Foto: Marko Matija

Na Ojstrici, vasici nad Dravogradom, že več let zapored humoristična amaterska skupina Kimperk teater pripravi veseloigro za lažji vstop v novo leto.

Kimperk teater se je od starega leta tudi lani poslovil na svoj humoristični način. Gledalci, željni njih satire, so dodobra napolnili večnamensko dvorano na Ojstrici v soboto, 27., in v nedeljo, 28. decembra. Poleg humoristično odigranih del na odru pa je bila letošnja posebnost popestrjena še z živimi intervjuji z ulice, ki so se vrteli na velikem platnu v dvorani. Za vrhunec svojega humorja so uporabili še svojo posneto odigrano komedijo po vzoru "Kmetije" (z Ojstrice).

Tik pred starim letom so gostovali še na Muti, kjer so stotič uprizorili svojo najbolj uigrano komedijo Snubač.

Čestitke amaterski gledališki skupini

Pričakanje začetka predstave

Kimperk teater

Kimperk teater z Ojstrice, saj velikokrat pogrešamo tisto zdravo satiro in smeh.

Člani amaterske skupine Kimperk Teater vedno nasmejejo občinstvo

Veliko dobre volje v letu 2015 želim tudi vsem bralcem Viharnika.

Gongi popularnosti petič

Irma Marija Zajc

Kako čas beži in kar težko si zamislim, da sem bila letos že petič udeleženka na prireditvi Gongi popularnosti v Ljubljani. Z našo smetano voditeljev, igralcev, pevcev sem se srečala iz oči v oči, jih opazovala, občudovala ali pa se čudila.

Pred petimi leti, ko sva s Klaro prvič obiskali Gonge, sva kar vpijali vtise z ljubljanskega gradu. To zgodbo sem že opisala v Viharniku.

Naslednje leto se je dogodek odvijal v Kinu Šiška. Najbolj mi je ostalo v spominu dobro in zabavno vodenje Dese Muck. Ne gre zanemarit dejanja Mitje Okorna, ki je

Irma Marija Zajc (druga z leve) s svojo ekipo Foto: Klara Kosaber

Desi podaril svojo prepoznavno kapo. Seveda je s tem pokazal golo glavo, saj smo se vedno spraševali o njegovi frizuri (no, vsaj jaz sem se).

Tretja udeležba na Gongih je nama s Klaro ostala v burnem spominu. Okrog Opere, kjer so se gongi podeljevali, je bilo vse polno policistov, konjenikov, glasnih protestnikov. Slišali so se žvižgi, pokanje, bilo je kar malo strašljivo. Ko sva prestopili vrata Opere, je prihitela urednica *Vikenda*, naju lepo pozdravila in seveda takoj povlekla pred stojalo na fotografiranje. Plašč sem utegnila odložiti, torbice pa ne. Namesto da bi se sproščeno smehljala v objektiv, sem se ubadala z mislijo, kam naj potisnem svojo veliko tašno. Za vsak slučaj v njej ni manjkalo nič, saj vemo, kako ženske razmišljamo. Pa sem torbico potisnila čez ramena, a se mi je zdelo, da je smuknila preveč naprej. Kaj, če jo primem v roko, sem se spraševala ob nenehnem škloc škloc šklocanju. Fotograf je seveda

opazil mojo nesproščenost in prijazno dejal: "Gospa, kaj, če bi se vsaj malo nasmehnili?"

Četrta podelitev se je zgodila v Cankarjevem domu. Kako so lepi notranjost in obširni hodniki, dvorane! Takoj ob prihodu nas je pozdravila urednica *Vikenda* ter povprašala, če se želim srečati s Slavkom Bobovnikom. Popeljala me je do njega ter predstavila. Z Bobovnikom sva spregovorila nekaj vpljudnostnih stavkov ter se rokovala. Vsa zadovoljna sem nato spremljala dogajanje na odru in nato na *after party*. Hrana, pijača, *gužva* ... Tudi vnuk Max je zelo užival.

Letos so me povabili s predlogom, da bi gong podelila nekemu, ki bi ga sama izbrala. Da ne bi izpadla preveč vsiljiva z Bobovnikom, sem izbrala Denisa Audića in s to mislijo sem se podala v Ljubljano s svojo *spremljevalno ekipo*. Sestavljali so jo vse tri hčerke in zet Tomaž kot šofer. Ob prihodu v Kino Šiška so me takoj odpeljali v garderobo na *make up*. Tam sta se že *lišpala* voditelja Desa in Borut. Bilo je zelo sproščeno vzdušje, polno smeha in pogovorov. Desa me je takoj dregnila, kakaj nisem zvesta Slavku Bobovniku in kakaj sem prekopila na Audića. Seveda mi je povedala, da bom gong vsekakor podelila Slavku, saj je bil vedno moj favorit. To mi je predstavljalo dodatno čast in pomislila sem, da v uredništvu *Vikenda* že vedo, kaj delajo. Nova izkušnja mi je bil *make up*, saj je dekle uporabljalo nekakšno pištolo, skozi katero brizgalo puder na obraz. To je počelo tako dolgo, da so se zgladile ali bolje zakrile vse gube. Pa še šminka in bila sem kot nova. Medtem so prispeli še ostali podeljevalci, režiser nas je peljal na oder ter predstavil svojo vizijo podeljevanja.

Ob 20. uri se je prireditev začela in Desa in Borut sta že takoj v uvodu nasmejala publiko. Z gongom v roki sem stala za odrom na vrhu stopnic in čakala znak hostese. Nastopil je moj trenutek in že sem stala na odru. Malo sem poškilila po dvorani ter se vprašala, kje le sedi *moja ekipa*. Desa me je takoj zaposlila z vprašanji, ljudje so se smejali, jaz nekako odgovarjala. Pa je prišel Slavko Bobovnik v vsej svoji veličini. Desa nama je ponudila aperitiv. Če ga je vzel Slavko, ga bom še jaz, sem si rekla in sva nazdravila. Režiser nam je zabičal, da publiki ne smemo kazati hrbta, a kaj, ko sta Desa in Borut nekako pozabila posesti dobitnika na stol. Ob podeljevanju gonga nisem mogla drugače kot pa se obrniti k Bobovniku, občinstvu pa pokazati hrbet. Na koncu koncev je to minilo zelo hitro in verjetno tega ni nihče opazil. Stisk roke nekemu, ki predstavlja alfo in omego v Odmevih, je bil zame res

častni dogodek.

Tako, nalogo sem opravila, hostesa me je peljala v dvorano na prost sedež. Od tam sem spremljala vse ostale podeljevalce amaterje, kakršna sem sama. Res dobro, da sem bila prva na vrsti.

Pa je minila še ena dobra izkušnja v življenju, ki sem si jo morda na tihem želela. Moja *spremljevalna ekipa* je bila ponosna name, torej sem nalogo opravila zadovoljivo. Polni prijetnih vtisov smo se odpravili nazaj na Koroško.

Turistično društvo Dravograd pripravilo Zimsko pravljico

Vančy

V Dravogradu smo tretjič zapored pripravili kulturno turistično zanimivost – Zimsko pravljico. Prireditev je namenjena predvsem najmlajšim, malo pa popestri prihajajoče praznike v decembru tudi starejšim.

Najprej smo 12. decembra v večernih urah postavili makete vasice v Šentjanžu na ploščadi pred Domom borcev. Sodelovali so krajani KS Šentjanž in otroci osnovne šole, ki so pripravili kratek kulturni program in zaigrali na harmonike. Najmlajši pa so po postavitvi in že ob prižganih lučeh v vasi klicali Božička, ki je otroke tudi obiskal in jih pogostil z bomboni iz svoje vreče.

Člani TD s predstavniki KS so delili čaj in kuhano vino, gospodinje pa so pripravile pecivo in obložene kruhke za otroke. Tako se je praznični december v občini Dravograd letos najprej začel v Šentjanžu.

V nedeljo, 14. decembra, so ob postavitvi jelke in svečanem prižiganju luči pripravili Zimsko pravljico na Robindvoru v Dravogradu. Tu sta otroke razveseljevala in obdarovala Božiček in Dedek mrz. Zbralo se je veliko obiskovalcev.

V soboto, 19. decembra, smo člani TD na trgu ob cerkvi sv. Vida postavljali božične jaslice, ki so delo umetnika domačina Franja Maroška. Ob tem dogodku se je zopet zbralo lepo število obiskovalcev, predvsem otrok, ki so okrasili jelko. Za dobro voljo je poskrbel ansambel Rom pom pom. Na stojnicah pa so delili *zakuhančka*, piškote in drobne noveletne spominke. V goste smo povabili čisto pravega Božička in tetko Zimo, ki jo je spremljal angelček. Pripeljali so se iz

Lepo praznično osvetljen trg v Dravogradu

Topolšice. To je bila resnična paša za oči. Tetka Zima je otrokom zagotovila, da sneg zagotovo bo. To, da je imela zanesljiva zagotovila, se je pokazalo že 23. decembra, ko je sneg že pobelil višje ležeče predele, tri dni pozneje pa tudi doline.

Maja 2015 pa TD čaka velik zalogaj, saj je organizator srečanja objezerskih društev TD Slovenije.

Če pa še komu dobri decembrski možje in tetka Zima niso prinesli pričakovanega darila, pišite nam na TD Dravograd, da jih ob letu osorej pocukamo za rokav!

Postavitev zimske vasice v Šentjanžu pri Dravogradu. In glej, lučke so se že prižgale.

Postavitev jaslic, obisk Božička, tetke Zime in angelčka pred cerkvijo sv. Vida na trgu v Dravogradu

Jaslice

Franc Areh

V zaselku Ob Suhodolnici živi Davorin Legner, brat župnika Tadeja Legnerja, ki ima v upravljanju faro v Pamečah pri Slovenj Gradcu. Že v mladih letih mu je bilo dano, da je rad izdeloval razne stvari iz lesa, katerih ima doma kar zajeten kupček. Vsako leto ob božiču pa napravi jaslice. Ker pa so te jaslice z leti postale že prav velike, se je odločil, da jih postavi kar na prostem ob svoji hiši. Davorin delo začne že konec novembra, saj vsako leto kaj novega doda. Ves ta neizmeren trud mu je poplačan na božični večer, ko se v njegovih jaslicah prižgejo luči, kar je prava paša za vse obiskovalce, ki jih je iz leta v leto več. Davorin je na svoje jaslice zelo ponosen. Mi pa smo veseli, da jih lahko vsako leto znova občudujemo.

Jaslice na prostem

Top na vrtu

Toni Štrigl v reportaži Radia Slovenija

Marta Krejan Čokl, prof.

Malo je tako zelo aktivnih ljudi, kot je naš znanec Toni Štrigl, ki je predvsem zaradi svojega muzeja poznan že po vsej Sloveniji in tudi čez mejo. Prvo nedeljo v januarju smo ga lahko v družbi prijateljev in obiskovalcev muzeja slišali tudi v Nedeljski reportaži na Prvem programu Radia Slovenija.

Zbiratelj Robert Hovnik mu je za njegovo zbirko ravno prinesel čelado Slovenske vojske, dolgoletni prijatelj Silvo Žvirč se vsake toliko časa rad oglasi pri njem, saj je res gostoljuben in zanimiv kot njegova zbirka, novinar Jure K. Čokl pa je

Breznikova po ogledu muzeja nista bila razočarana.

pred mikrofonom povabil tudi Breznikova iz Otiškega Vrha, ki sta prišla potešit svojo radovednost, kaj se vendarle skriva na

koncu kažipotov, ki vabijo k obisku muzeja.

Če vas zanima, kaj je o zbirki povedal Toni in kaj so o njem povedali njegovi prijatelji in obiskovalci, le pobrsajte po spletni strani Prvega programa, kjer je dostopen posnetek oddaje, ogledate pa si lahko tudi fotografije, posnete med samim snemanjem (<http://radioprvi.rtvsl.si/prispevek/17976>).

Najmlajši radi sedejo na protiletalski top.

Zbiratelja Robert Hovnik in Toni Štrigl sodelujeta že dolga leta.

Toni je novinarju Juretu K. Čoklu in prijatelju Silvu Žvirču z veseljem pokazal najnovejše eksponate.

Trije kralji 2015

Leopold Korat

Dvajseto leto smo se zbrali z našimi veroučenci v naši cerkvi sv. Urha v Podgorju. Razdelili smo si plašče, kredo, kadilo, krone ... Pred oltarjem smo še skupaj zapeli "trikraljevsko" pesem in se razdelili v tri skupine. Izpred naše cerkve smo se podali v Spodnjo vas, Srednjo vas in Zgornjo vas. Vreme je bilo prijetno (hladno) in vzdušje med "kralji in kraljicami" je bilo zelo dobro. Od hiše do hiše, od srca do srca smo prepevali. Prebivalci Podgorja so nam odpirali vrata domov in src. Prva naloga treh kraljev je bila, da vsem ljudem oznanijo, da se je za vse ljudi rodil Kristus. V "drugem planu" pa je bilo sprejemanje darov, ki so namenjeni našim slovenskim misijonarjem po vsem svetu. Ko smo tako obiskovali domove naših krajanov, se nam je zgodil zelo ljubeč dogodek. Pri eni izmed hiš je na prag stopil petletni Martin. Na glavi je imel krono in se predstavil kot kralj ter izrazil željo, da bi šel z nami vsaj do prve hiše. Tako je z nami obiskal tri domove. Postavil se je pred "naše kralje" in zelo resno vprašal, če lahko zapojejo. Ta

Trije kralji

"četrty kralj" nam je obljubil, da bo drugo leto čisto zares šel z nami po vsej poti. Bomo videli ...

Po šesturni hoji in prepevanju smo utrujeni prišli nazaj do župnišča. Razdelili smo si sladkarije in po čim krajši poti odšli domov (veseli in srečni kot trije kralji iz

evangelija). Naloga je bila opravljena, srca vesela, vsi skupaj pa malo utrujeni. V srcu je bilo lepo, saj smo vedeli, da smo naredili veliko dobro delo. Hvala vam, "kralji in kraljice", in vam, dobri ljudje v Podgorju.

65 let delovanja PD Črna na Koroškem

Mirko Tovšak

V letu 2014 je kar nekaj planinskih društev na Koroškem praznovalo okrogle obletnice svojega delovanja. Tako sta proslavila PD Slovenj Gradec in PD Prevalje 95-letnico svojega obstoja, v decembru pa je PD Črna na Koroškem proslavljala svojih 65 let uspešnega dela.

Ob zaključku letošnjega leta je Planinsko društvo Črna pripravilo slovesnost ob 65-letnici svojega delovanja. Proslava je bila v kulturnem domu v Črni na Koroškem, kjer so domači planinci povsem napolnili lepo urejeno dvorano. V uvodnem delu slovesnosti je dolgoletni predsednik Milan Savelli, ki je pred kratkim predal predsedniško funkcijo novemu predsedniku Marjanu Lačnu, orisal zgodovino delovanja društva. V svojem dolgoletnem delovanju se lahko pohvalijo

Predsednik društva Marjan Lačen

Razstava fotografij delovanja društva v gasilskem domu

s številnimi uspehi, vsekakor pa je v tem društvu zrasta zelo uspešna skupina alpinistov, ki so osvajali tudi najvišja pogorja na vseh celinah sveta. PD Črna je tudi lastnik in upravljalav planinskega

Pomembni gostje na slovesnosti

Mladi planinci so s kulturnimi vložki popestrili slovesnost.

doma na Smrekovcu, ki so ga v zadnjih letih povsem obnovili, sicer pa nudi zavetišče številnim planincem, ki prihajajo na Smrekovec največ iz mežiške in savinjske smeri.

Marjan Lačen, sicer nekdanji tudi uspešen alpinist, je pozdravil vse prisotne, med katerimi so bili tudi predsednik Planinske zveze Slovenije Bojan Rotovnik, županja občine Črna mag. Romana Lesjak, predsednik Meddruštvenega odbora PD Koroške in še nekateri predsedniki in predstavniki planinskih društev, ki delujejo na Koroškem. Proslava se je nadaljevala s predstavitev nekaterih kulturnih skupin in posameznikov, nato pa so podelili priznanja PZS najzaslužnejšim aktivistom

njihovega društva. Še pred to podelitvijo sta dva člana njihovega društva na slovesnosti v Ajdovščini že prejela najvišja priznanja PZS – svečani listini. To sta bila dolgoletni predsednik društva Milan Savelli in Roman Močnik, ki sedaj poleg ostalih aktivnosti v društvu opravlja tudi funkcijo predsednika odbora markacistov v MDO PD Koroške.

Po končani slovesnosti je član Alpinističnega kluba Črna Grega Lačen s fotografijami in videoposnetki predstavil

svoje alpinistične podvige v nekaterih najvišjih pogorjih sveta. Film s to predstavitev je trajal skoraj uro, vendar prisotnim ni bilo škoda časa, ki so ga porabili zanj, saj je bil oris zares uspešnih alpinističnih podvigov Grega Lačnega zanimiv in poučen.

Planinci PD Črna so ob tej slovesnosti v dvorani gasilskega doma pripravili tudi pregledno razstavo delovanja njihovega društva vse od ustanovitve do danes.

Decembrski pohod

Franc Areh

V sredo, 3. decembra, so se pohodniki društva diabetikov Slovenj Gradec podali na pohod Čez goro k očetu. Iz Slovenj Gradca so se z avtobusom podali preko Kotelj v Mežiško dolino vse do Koprivne. Od tod jih je pot vodila preko Luž do kraja nad Železno Kaplo. Tam so se okrepčali in nato jih je čakal še del poti do kmetije pri Kumru v Koprivni. Pohodnike so vse skozi spremljale drobcene snežinke in jih spodbujale v hladnem decembrskem dnevu. Na kmetiji so jim pripravili bogato zakusko, kar jim je zelo prišlo, saj so bili od dolge poti že pošteno utrujeni. Veselih spominov kar ni zmanjkalo in nad Peco se je prikradla noč. Pohodniki so se morali posloviti in podati proti domu. Izlet je bil prijeten in prava popestritev predprazničnih dni.

Pohodniki Foto: Stane Oblak

Za konec leta

Franc Areh

Foto: Ivan Pavlič

Društvo diabetikov Polžki Dravograd, sekcija Slovenj Gradec, ob zaključku letnih pohodov na enem od teh organizira tudi zaključek. Na končnem pohodu so se pohodniki polžki podali na krajšo pot okoli Gradišča tako, da so do gostišča Preša na Legnu prišli skorajda malo izmučeni. Tu sta jih je nagovorila podpredsednik društva Albert Rutnik in predsednik društva Ivan Pavlič. Sledila sta večerja in medsebojno obdarovanje. Za prijetne zvoke so poskrbeli Kotnikovi fantje izpod Kremžarice. Čas je kar prehitro minil in treba se je bilo posloviti. Ob koncu snidenja ni manjkalo lepih želja ob prihodu novega leta.

Nekaj pohodnikov

Pilotni projekt S kolesom v službo

Vladimir Jarh Nikolič

V mestnih središčih želimo povečati uporabo koles, zato v skladu z novimi predpisi o zmanjševanju onesnaževanja zraka v mestih pripravljamo pilotni projekt S kolesom v službo.

V projektu je predvideno, da se na kolesa zaposlenih namestijo črtne kode, pri gospodarskih družbah pa se naprave za evidentiranje prihoda zaposlenih s kolesi in električnimi skuterji. Projekt bo tako lahko podlaga za sofinanciranje prevoza na delo s kolesi, ki se bo predvidoma izvajalo iz sredstev podnebnega sklada. V Franciji vlada zagotavlja 0,25 EUR/km za prevoz s kolesom v službo.

Sistem uporabe koles ob pomoči informacijske tehnologije omogoča motivacijsko učinkovito in uporabnikom prijazno rešitev. Delavci, ki kolesarijo v službo, uresničujejo tudi del programov promocije zdravja pri delu v skladu z zakonom. Dokazano je, da psihofizično sposoben delavec lažje uresničuje svoje delovne obveznosti. Odgovornost gospodarske družbe ali druge institucije pa je ustvarjanje pogojev za zdravo delo.

Vsi stroški, ki nastanejo, so sicer stroški dela, vendar je dokazano, da je vsak evro, vložen v promocijo in izvedbo ukrepov varstva in zdravja pri delu, večkratno

EU projekt *Bike2work*

povrnen. Vsak evro, namenjen promociji zdravja na delovnem mestu, prinaša donos v višini od 2,5 do 4,8 EUR zaradi manjših stroškov izostajanja od dela. Kratka vožnja s kolesom v službo, ki je od doma oddaljena 3 km prihrani 300 kg CO₂ na leto.

Cilj predlagane rešitve je, da gospodarske družbe in delavci izkazujejo družbeno odgovornost za zmanjševanje emisije mikrodelcev (PM10) in CO₂ iz cestnega prometa in sprememba potovalnih navad ljudi, ki se na delovno mesto ali po drugih opravkih še najraje pripeljejo z osebnimi vozili. Ti v občini prispevajo 77 % emisij PM10. Ob pomoči družbene odgovornosti gospodarskih družb, zavodov in države pa je možno ta odstotek zelo znižati.

Naloga občine je, da v sodelovanju z državo pripravi akcijski načrt za trajnostno mobilnost, ki mora vključevati ukrepe za izboljšanje kakovosti zraka v občini, predvsem glede PM10 in CO₂. Občina Slovenj Gradec je pred petimi leti izdelala Načrt trajnostne mobilnosti in je na njegovi podlagi zgradila lep del kolesarske infrastrukture. Sedaj se pripravlja tudi revizija načrta, kar bo omogočilo črpanje sredstev EU za dopolnitev kolesarske infrastrukture.

Predlog predstavlja uresničevanje oziroma nadaljevanje državnega in občinskih projektov trajnostne mobilnosti ter EU projekta *Bike2work*. Več na povezavi <http://www.bike2work-project.eu/en/>

Spominski pohod dr. Stanka Stoporka na Črni vrh

Mirko Tovšak, predsednik društva

Planinsko društvo Mislinja tudi letos prireja tradicionalni spominski pohod dr. Stanka Stoporka na Črni vrh, najvišji vrh Pohorja, 1543 m. Pohod bo, tako kot vsako leto, na dan kulturnega praznika, torej 8. februarja z začetkom ob 8. uri s parkirišča pred večnamenskim objektom Lopan v Mislinji. Letos bo na tem pohodu kot sponzor sodelovala tudi Krka Novo mesto, ki bo vsem vnaprej najavljenim pohodnikom, ki bodo opravili celotno pot iz Mislinje do Črnega vrha in nazaj, podarila pohodniške palice in nahrbtnik.

KRKA

Črni vrh

Zaradi tega je potrebna predhodna najava udeležbe na tel. številki 031 637 528 (Franc Bricman) ali 041 635 493 (Joc Zaveršnik). Udeleženci pohoda se morajo registrirati na štartnem mestu v Mislinji in na

kontrolni točki na Črnem vrhu. Samo ob predložitvi obeh dokazil in ob predhodni najavi udeležbe bodo pohodniki v objektu Lopan v Mislinji prejeli tudi pohodniške palice in nahrbtnike.

Dve zlati poroki

Mateja Sešel

Preteklo leto je bilo za mnoge zaznamovano z obletnicami. Tudi na Mlakah in Breznici so praznovali. Praznovali dvojno zlato poroko. Otovi sestri Marija in Milka sta se poročili, Milka 1. 8. 1964 in Marija 12. 10. 1964, in po sedemdesetih letih dočakali vsaka svojo zlato poroko.

Marija Preglav in mož Ivan sta vzgojila devet zdravih otrok, ki so poskrbeli za dvaindvajset vnukov in ti za deset pravnukov, dva pa sta še na poti. Jesen življenja jima je dokaj naklonjena, na Mlakah uživata prav mirno in veselo življenje.

Milka Gostenčnik z možem Tonijem pa uživa življenje na Breznici, zelo pogosto ju obišče šest otrok, deset vnukov in pa en pravnuk. Tudi njima zdravje služi in si še

Marija in Ivan Preglav

danes pomagata v dobrem in slabem, kot sta si obljubila.

Seveda smo oba para še enkrat

Milka in Toni Gostenčnik

poročili in se nato še dolgo v noč poveselili. Vsi jim želimo še mnoga leta ter veliko lepih skupnih trenutkov.

Ivan Plazovnik je praznoval 94 let

Leopold Mrak

Bilo je decembra leta 1920, ko se je na Arnarjevi kmetiji v Razborci rodil Ivan Plazovnik oz. Vanč, kot ga kličemo znanci. Kmetija leži visoko na Pohorju in je, predvsem zaradi strmine, težavna za obdelovanje. Zato je že v mladih letih poleg lepih strani okusil tudi trdoto kmečkega življenja. Doma je bilo še šest bratov in sester, zato je moral kaj kmalu iti služiti kruh k Francu Času, p. d. Ložniku. Ta je posedoval veliko gozda, zato je Ivan pri njem delal v gozdu vse do druge svetovne vojne.

Leta 1941 je bil mobiliziran v nemško vojsko. Na ruski fronti je bil težko ranjen, tako da je bil v bolnišnici vse do konca vojne. Po osvoboditvi, ko je smel domov, se je zaposlil na domačem Gozdnem gospodarstvu kot pogozdovalec, pozneje pa kot nalagalec v skladišču, kar je opravljal vse do upokojitve.

V letu 1949 je prišla prelomnica, saj je spoznal svojo kasnejšo življenjsko sopotnico Tončko. Skupen dom sta si našla pri Cincu v Završah 8. Živela sta v majhni hiški, na slabem hektarju zemlje pa pridelovala vso potrebno hrano; uspelo jima je imeti tudi kravo, da sta oddajala mleko.

V zakonu jima ni bilo dano, da bi imela otroke, in ko je Vanču leta 1995 umrla žena

Skupaj smo nazdravili še na mnoga leta.

Tončka, je ostal sam. S pomočjo sosedov in prijateljev si je obnovil svoj domek za stare dni in ko je do hiše pripeljala asfaltna cesta, je bilo veselje na višku. A mu je po nekaj letih življenje pripravilo novo preizkušnjo. Zahrbtna bolezen ga je za tri mesece peljala v bolnišnico, vendar mu jo je z močno voljo in vedrino uspelo premagati. Vrnil se je v Mrakov graben, si sam gospodinjlil, pri preostalem pa mu je intenzivneje pomagal sosed. Zdravje mu je dokaj dobro služilo do 2004, ko je zopet moral v bolnišnico. Spet se mu je uspelo nekako pobrati, kljub temu da so mu dali zelo malo možnosti za preživetje in je Vančevo življenje viselo nekaj časa na nitki. Po vrnitvi iz bolnišnice je uvidel, da

samostojnega življenja, kot ga je bil vajen do tedaj, ne more nadaljevati, zato se je za nekaj časa naselil na Mrakovi kmetiji. Ob spoznanju, da potrebuje pomoč pri čisto vseh vsakodnevnih opravilih, je zaprosil za oskrbo v domu ostarelih. Na življenje v velenjskem domu, kjer je že od leta 2005, se je hitro privadil in je zadovoljen z oskrbo. V veselje mu je tudi zavest, da zanj z rednimi obiski in priboljški skrbi tudi sosed. Brez njega in drugih obiskov bi težko zarezal v torto ob svojem 94. rojstnem dnevu.

S pozitivnim razmišljanjem in veliko voljo do življenja z vedrino preživlja jesen življenja, njegovi prijatelji in znanci pa mu želimo še veliko zdravja.

Že osemnajsto leto smo delile strokovno publikacijo

Mira Freidl

V decembru se v mislih pogosteje vračamo na prehojeno pot tekočega leta. Doživeli smo vsega po malem, a najraje se spominjamo uspehov in lepih stvari.

Da pa vse to ne bi utonilo v pozabo, članice Društva kmetič Dravska dolina s

Od kuhlnice do peresa

sedežem v Radljah ob Dravi vsako leto pred božičem izdamo strokovno publikacijo s pomenljivim naslovom *Od kuhlnice do peresa*. V tem obdobju vse diši po pečenih piškotih, a naše glasilo še diši po tiskarski barvi, ko ga članice organov društva na zadnjem sestanku v letu vzamemo v roke in na hitro preletimo z očmi vsebino, predno ga razpošljemo

našim članicam. V njem zberemo pregled opravljenega dela, dodamo utrinke s posameznih dogodkov ter vse skupaj opremimo še s fotografijami. Pa ne samo to. Zapišemo marsikateri dogodek iz svojega življenja in življenja naših prednikov. Tudi domišljiji damo prosto pot in ne nazadnje se preizkušamo tudi v rimah. Kmečke gospodinje ne vihtimo samo kuhlnice in ne skrbimo zgolj za družino in za to, da je v hiši, okrog nje in pri živini vse tako, kot je treba. V roke vzamemo tudi pero in svoja občutja zapišemo na papir. Vse napisano pošljemo naši Anici Hudernik, ki poskrbi, da je vse skupaj slovnično pravilno in na pravem mestu v glasilu. Le kaj bi me brez Anice!

Rudi Novak – kipar

Martina Cigler

Spominjam se časov iz otroštva, ko ni bilo toliko igrač kot danes, zlasti ne vseh vrst. Takrat mi je dedek iz borove skorje izrezoval figurice živali, največkrat konjičke, za kar sem mu bila zelo hvaležna. Te mi je pozneje rad izdeloval tudi moj oče.

Slikarstvo in kiparstvo me že od nekdaj privlačita, saj sem tudi sama t. i. umetnik samouk in članica Društva koroških likovnikov. Prav rada si ogledujem kipe in rezbarije, ki nastajajo pod rokami kiparjev. V vsaki umetnini lahko začutimo, kaj nam je njen stvaritelj želel sporočiti, začutimo njeno dušo.

Član tega društva je tudi Rudi Novak, zanimiv gospod, umetnik samouk, ki ga ljubezen do kiparjenja in rezbarjenja spremlja že od otroštva. Z leti je nabral ogromno znanja in izkušenj in vabim vas, da si preberete nekaj besed o njem.

Rudolf Novak je rojen v Črni na Koroškem leta 1955. Osnovno šolo je končal v Mežici, kjer tudi stanuje. V Mariboru se je izučil za slikopleskarja, po končanem šolanju pa se je zaposlil v tedanjem Rudniku Mežica v obratu Topilnica cinka in svinca.

Veseli je do risanja in rezanja v les je imel že v otroštvu, saj je živel v družini, kjer mu obdelava lesa ni bila tuja, saj je oče

Tukaj nastajajo Rudijeva dela

izdeloval koše in korpe. Najprej mu je bilo všeč risanje, nato je rezljal v razne šibe, iz lipovega lesa je oblikoval razne živali, iz macesnove ali borove skorje čolničke, konje itd. Te reči je večinoma izdeloval na paši, ko je pasel ovce in koze. Z rezbarstvom in modelarstvom, je nadaljeval tudi po končani obrtni šoli, ampak kot samouk, za kar se smatra še danes.

Nekoč je kvalitetno orodje kupoval v Avstriji, sedaj pa je to lažje, ker rezbarskega orodja ni treba več skrivati na meji, lahko ga kupi tudi v Vuzenici, kjer je specializirana trgovina za te pripomočke. Veliko nožev pa si zbrusi tudi sam, saj vsega, kar človek potrebuje, tudi ne more kupiti.

Rudi je dolgoletni član Koroških likovnikov, Združenja rezbarjev in modelarjev in ljubiteljev lesa Slovenije, ki ima sedež v Hočah pri Mariboru, in društva Karinta Prevalje. Preko teh društev je sodeloval v več kolonijah, in to ne samo doma, ampak tudi na Madžarskem in Slovaškem, v Romuniji in Avstriji. Imel je tudi nekaj samostojnih kakor tudi skupinskih razstav; samostojna je trenutno v baru Kocka na Poljani, tam pa so predstavljene lesene maske *parkeljnov* in nekaj drugih. Te maske je videl v Železni

Kapli na obisku v času pusta in ker pri nas na Koroškem ni zasledil, da bi jih kdo izdeloval, se je pred tremi leti odločil, da jih nekaj izdela.

Pred leti mu je kolega, ki sedaj živi v Avstraliji, naredil samostojno spletno stran, na kateri enkrat na leto objavi dogodke, v katerih je v tekočem letu sodeloval (<http://www.rudi-novak.com>).

Ekskurzija v Italijo in italijanski večer

Jaka Cesar

Dijaki Srednje šole Slovenj Gradec in Muta, turistične usmeritve, imamo izjemno srečo, saj smo v štirih letih šolanja v okviru obveznih vsebin in ostalih projektov imeli priložnost spoznati precejšen del Evrope. Naj omenim nekaj večdnevniških ekskurzij: tri nemško govoreče dežele (Avstrija, Nemčija, Švica), Belgija, Češka, Črna gora, Italija. Sam sem sodeloval tudi v projektu Comenius in sem en teden preživel v Romuniji, sodelujem pa tudi v projektu Erasmus in bom v februarju odšel na tritedensko prakso na Portugalsko.

Pri zadnji ekskurziji v Italijo so se nam pridružili tudi dijaki nižjih letnikov in gimnazije. Spremljali so nas štirje profesorji in predstavnica turistične agencije. Avtobusna vožnja je trajala okrog 13 ur, vendar je bila za nas, dijake 4. letnikov, bolj vzdržna kot za nižje letnike, saj smo tovrstnih potovanj že vajeni. Namen ekskurzije je bil spoznavanje mest Rima in Neaplja, Pompejev ter zgodovinskih dežel Lazio in Kampania in seveda medsebojno druženje.

Dijaki 4. letnikov gastronomsko turistične usmeritve smo že lep čas pred ekskurzijo dobili nalogo, da vsak izmed nas pripravi kratko predstavitev o izbrani znamenitosti, ki smo jo kasneje videli v Italiji. Vse zato, da bi bili 21. oktobra dobro pripravljeni na ekskurzijo, ki je bila pred nami. Nekateri dijaki pa so dobili še dodatno nalogo, ki so jo morali opravljati na določenem delu poti – bili so spremljevalci, kar pomeni, da so pomagali vodnici pri informiranju udeležencev o poteku dneva in štetju dijakov po ogledih. Prav tako pa nismo ostali brez obveznosti niti po ekskurziji. Morali smo namreč napisati poročila, ki smo jih kasneje združili v bilten, iz katerega je dobro razvidno, da smo v Italiji uživali in se naučili oz. videli marsikaj novega.

Že prvi dan smo videli veliko znamenitosti: prva zanimivost so bili Vatikanski muzeji, sledila je Sikstinska kapela – Michelangelova poslikava stropa na tematiko poslednje sodbe, bazilika ter Trg sv. Petra. Drugi dan smo se že zgodaj zjutraj odpravili na pot proti edinemu še delujočem vulkanu na evropski celinei Vezuvi. Ogledali smo si tudi Neapelj, kjer smo poskusili slavno neapeljsko pico margarito. Po kosilu smo imeli na urniku ogled Pompejev, ki jih je leta 79 popolnoma prekril pepel iz Vezuva. Ta naravni pojav nam je kljub svoji uničevalnosti omogočil, da smo za uro ali dve vstopili v življenje takratnih ljudi. Tretji dan smo si ponovno ogledovali mesto Rim in njegove antične in srednjeveške

Italijanske specialitete Foto: Ida Robnik

Pred Panteonom v Rimu Foto: Ilj Krajnc

Starši in predstavniki medijev so poskusili dobrote italijanske kuhinje, ki so jih pripravili dijaki. Foto: Ida Robnik

Dijaki in profesorji SŠ turistične usmeritve na zaključni prireditvi Foto: Ida Robnik

znamenitosti (Kolosej, Forum Romanum, Panteon – arhitekturna posebnost prve kupole, luknja v njej, ki ne prepušča vode, cerkev sv. Petra v verigah, Michelangelov Mojzes z rogovi – zaradi napake v prevodu iz hebrejščine v latinščino –, Fontana di Trevi, Piazza Navona – 4 vodnjaki ...). Zadnji dan smo imeli predviden še ogled bazilike sv. Pavla izven obzidja – medaljoni s portreti vseh dosedanjih papežev – ter rimske Katakombe.

Na ekskurziji je bilo krasno, veliko je bilo videti, Italija pa je upravičila primat ene najbolj zgodovinsko in kulturno privlačnih držav na svetu. V teh petih dneh se je dogajalo veliko od najlepših pa tudi do tistih malo manj prijetnih stvari. Predzadnji dan, ko smo se vračali s podzemno železnico v naš kraj, smo naleteli na veliko gnečo, ki je bila posledica protestov v Rimu. Vagoni so bili tako polni, da je le nekaj naših dijakov prišlo na vsak vlak, ki je peljal mimo vsakih 5 minut. Imeli smo srečo, da je se na zadnji vlak uspelo vkrcati še zadnjim dijakom, saj če bi ostali na železnici, ki je bila še polna ljudi, bi moral ponje avtobus, kar bi zahtevalo še veliko ur in živcev.

8. decembra smo na šoli organizirali dogodek, ki smo ga poimenovali Italijanski večer. Pripravili smo okusne italijanske jedi in jih postregli staršem, učiteljem in povabljenim predstavnikom medijev. Hkrati pa smo jim predstavili še utrinke z naše zadnje ekskurzije. Tudi pri tem delu smo se dijaki razdelili v več skupin, eni so kuhali in nato predstavljali jedi, drugi stregli, pred tem pa smo poskrbeli za pripravo scene in sproščenega italijanskega vzdušja. Sam sem bil v skupini, ki je poskrbela za izvajanje programa – napovedovanje, predstavljanje poti, opisovanje znamenitosti in stiki z mediji.

Glede na pozitivne odzive povabljenih ugotavljamo, da je takšen način sodelovanja dijakov in profesorjev naše šole s starši in ostalo javnostjo potreben in zaželen in je prav, da se nadaljuje tudi v prihodnjih letih. Naša generacija pa se že počasi pripravlja na odhod iz šole in novim izzivom nasproti.

Japonci večinoma brez dopusta

Klemen Cesar

Božične praznike smo preživel z gostjama z Japonske, ki sta od nas odšli navdušeni nad lepotami Koroške, prijaznostjo ljudi in dobro hrano.

V naši družini že vrsto let gostimo dijake ali študente iz drugih držav. Tudi lani, proti koncu decembra, smo en teden gostil dijakinji z daljne Japonske. 20. decembra smo ju šli iskat na ljubljansko letališče. Z obema smo bili v stiku že od oktobra dalje, tako da smo ju pravzaprav že prej nekoliko spoznali in ni bilo nobenih pomislekov, da naše druženje ne bi potekalo prijetno in zanimivo. Že po uvodni predstavitvi smo ugotovili, da sta naši gostji veseli in sproščeni, simpatično radovedni in navdušeni nad vsem novim, tako da je komunikacija kar hitro stekla. Obe sta stari osemnajst let. Prva, z imenom Rina, je hčerka staršev različnih narodnosti; oče je Iranec, mama pa Japonka, kar je najbrž tudi odločilno prispevalo k njenemu odličnemu znanju angleščine. Druga, z imenom Nao, pa je govorila angleško precej slabše, vendar ji je bila Rina v veliko pomoč in smo se lahko brez težav sporazumevali. V tednu, ki smo ga preživel skupaj, smo jima želeli prikazati predvsem Koroško in okolico, saj je bil ogled znamenitosti preostale Slovenije v programu pri družinah, ki sta jih obiskali za nami. Ogledali smo si Podzemlje Pece, Kope z okolico, staro mestno jedro Slovenj Gradca, odšli pa smo tudi na Rahtel in na Uršljo goro, se sprehodili okrog Ivarčkega

Na božični večer

jezera, pokazali smo jima eno najmodernejših kmetij na Koroškem, oboro z jeleni ... Vseh osem dni neverjetno lepega vremena je prispevalo še dodaten kamenček k mozaiku našega prijetnega druženja.

En dan sta Rina in Nao preživel z bratom in njegovimi sošolci: dopoldan v šoli, popoldan pa na plesnih vajah, ki jih imajo dijaki četrtega letnika, saj se pripravljajo na maturantski ples. Navdušeni sta bili nad predprazničnimi dogajanjem v mestnem jedru, na "Klobasarijadi z lesenimi pečmi" sta aktivno sodelovali, saj sta okrasili jelko s tradicionalnimi japonskimi origamiji, fotografirali pa sta se tudi z Božičkom. Peljali smo ju tudi na naš tradicionalni božično-novoletni koncert. Obe sta bili zelo presenečeni nad številno publiko na

Na poti na Goro smo se ustavili ob Plešivškem mlinu.

koncertu, odličnim orkestrom in izjemno pevko Darjo Švajger. Bili sta veseli, da sta lahko pri nas doživeli to prijetno vzdušje. Njuni starši namreč nikoli nimajo dopusta več kot kak dan, zato tudi nikamor ne potujejo.

Obe sta bili navdušeni nad našo psičko Kalo, nad lepotami naše neokrnjene narave, čistim zrakom, tišino, čudovitimi razgledi, cerkvami, našo pestro in okusno hrano ter predvsem nad prijaznimi ljudmi. Na Japonskem skoraj nič, razen riža, ne kuhajo sami. Skoraj vsako jed sta tudi fotografirali, saj jima je bilo vse zelo lepo za oko, seveda pa tudi dobro. Navdušeni sta bili nad našo pripravo riža in različnimi okusi hrane. Zakurili smo tudi krušno peč in v njej spekli kruh, pico in še nekatere druge jedi.

Zadnje jutro našega druženja smo skupaj ugotavljali, da je naših osem skupaj preživetih dni kar prehitro minilo. Ostali pa nam bodo lepi spomini in zanimive fotografije.

Na Uršlji gori

Lions klub Slovenj Gradec skozi leto 2014

Viški hrane

Mag. Kornelija Marzel

V letu 2014 smo v Lions klubu Slovenj Gradec začeli s projektom zbiranja viškov hrane. Namen projekta je prevzeti hrano, ki ostaja v trgovinah in bi jo trgovci ter gostinci ob koncu dneva zaradi izteka roka uporabe ali drugih predpisov dali v uničenje, in jo dostaviti tistim, ki jo potrebujejo. V začetku leta smo začeli s prevzemom hrane v Slovenj Gradcu v Mercatorju, v drugi polovici leta sta se temu pridružila še Špar in Tuš. Pri tem nam pomagajo prostovoljke in prostovoljci Rdečega križa Slovenj Gradec, ki poskrbijo, da prevzeta hrana pravočasno pride v prave roke.

V Lions klubu Slovenj Gradec smo ponosni na ta projekt, združil in povezal je člane kluba, saj pri tem sodelujemo prav vsi, čeprav mnogi člani ne stanujejo v Slovenj Gradcu. Sicer pa smo s prevzeto hrano pomagali mnogim posameznikom in družinam, jim olajšali stisko ter tako polepšali življenje. Hvala trgovskim organizacijam in vsem prostovoljcem, ki sodelujete v tem projektu. Za letos pa smo si zadali nov cilj, razširiti akcijo tudi v druga koroška mesta.

Lionizem je največja mednarodna prostovoljna humanitarna organizacija. V Sloveniji deluje že 25 let. Lions klub Slovenj Gradec letos obeležuje 19. obletnico delovanja. Naše poslanstvo je: Pomagamo. Pri tem se srečujemo z mnogimi posamezniki. Vedno več je takih, ki se sami ne zmorejo prebiti iz dneva v dan, država pa ne poskrbi za vse v zadostni meri. Trpi dostojanstvo posameznika, prizadete so družine, posebej še otroci. Prejmemo čedalje več pisem, ki izražajo klice obupanih na pomoč. Če je še pred časom veljalo, da so revni le brezposelni, se danes, žal,

srečujemo tudi s kategorijo revnih zaposlenih. Med njimi je vedno več tudi starejših, ki jih družba velikokrat potiska na rob. Na preizkusu je naša solidarnost.

Izvirna humanitarna ideja

Letos nadaljujemo z izborom izvirne humanitarne ideje. V letu 2013 smo natečaj prvič izvedli med dijaki Gimnazije Slovenj Gradec, v letu 2014 na Gimnaziji Ravne na Koroškem, letos pa med dijaki Srednje šoli na Muti.

Namen te naše akcije je širiti ideje lionizma, spodbujanje prostovoljstva in humanitarnosti. Natečaj izvajamo z namenom, da bi mlade navdušili in vključili v naše aktivnosti, predvsem pa, da bi v njih prebudili socialni čut.

Prijave morajo vsebovati naslednje točke: naziv humanitarne akcije, namen in ciljno skupino prejemnikov humanitarne akcije, izvajalce (vodja projekta, število ...), način promocije, predstavitev akcije in rezultatov v medijih, predviden časovni okvir izvedbe akcije, trajnostno naravnost (enkratna ali trajnejša oblika) ter družbeno odgovornost (do ljudi, okolja ...). Po navedenih kriterijih bo tričlanska komisija Lions kluba Slovenj Gradec tudi letos izbrala nagrajenko ali nagrajenca ter ga v okviru lionistične mednarodne izmenjave nagradila s tritedenskim bivanjem v tujini.

Nagrajenka prvega natečaja za predlagano fotografsko akcijo Skozi moje oči za tvoje oči je postala dijakinja Gimnazije Slovenj Gradec Petra Bevc. Lions klub Slovenj Gradec jo je nagradil s tritedenskim bivanjem v lionističnem taboru na Švedskem. Lani je nagrado prejela dijakinja tretjega letnika Gimnazije Ravne na Koroškem Nejka Pečnik. Nejka je v svoji vlogi navedla štiri predloge, in sicer ureditev zelene površine, vseslovensko druženje Lions klubov ter pisanje po nareku – vsaka napaka se kaznuje, akcijo Dan za spremembe ... dan preko telefona ter akcijo Koroška ima talent. Nejka si je za nagrado izbrala bivanje v taboru v Italiji.

Mednarodna lionistična izmenjava mladih

Kako je lahko tudi Koroška zanimiva točka za mlade, ki v lionistično menjavo prihajajo v Slovenijo, je opisal že Klemen Cesar. V družini so med božičnimi prazniki kot že leto nazaj gostili dve mladi Japonki.

Vtisi so bili ob koncu druženja tako za Klemna, Jako kot tudi za mladi Japonki čudoviti. Čeprav živimo zelo daleč narazen, ne poznamo jezika, kulture, navad in običajev drug drugega, lahko kljub temu stkemo vezi. Pripravljenost, dobra volja ter malo prostega časa zadostujejo.

Na Koroškem smo sicer v preteklih letih gostili že več kot 30 mladih iz različnih držav. Pomagali smo marsikomu, ki sicer obiska sam ne bi zmoget. Mladi pa na takšen način spoznavajo Slovenijo, Koroško, naš način življenja in bivanja. Druženje briše meje, posebnosti postajajo zanimive, stiki se ohranjajo, notranje se bogatimo.

Hvala gostiteljem in vsem, ki nam pri tem pomagате.

Plakat miru

Že nekaj let v Lions klubu Slovenj Gradec sodelujemo tudi na mednarodnem natečaju Plakat miru. Koordinator akcije v klubu je član Tone Gašper. V letu 2014 je na natečaju sodelovalo 14 koroških osnovnih šol. 85 mladih slikarjev je ob podpori svojih mentorjev ustvarjalo na temo *Peace, love and understanding* – mir, ljubezen in razumevanje. Tričlanska komisija, Hubert Dolinšek, predsednik Lions kluba Slovenj Gradec, Andreja Hribnik, direktorica KGLU Slovenj Gradec, in Katarina Hergold Germ, kustosinja v KGLU Slovenj Gradec, je ocenjevala likovne izdelke učencev in za nagrajence izbrala naslednje učence: Gašperja Špraha Primožiča iz Osnovne šole Juričevega Drejčka Ravne na Koroškem, Nežo Krofi iz Tretje osnovne šole Slovenj Gradec, Ano Poročnik iz Osnovne šole Muta, Tomaža Uršnika iz Osnovne šole Koroški jeklarji Ravne na Koroškem ter Patricijo Ožir iz Prve osnovne šole Slovenj Gradec. Ti učenci so prejeli nagrade Lions kluba Slovenj Gradec in bili vključeni v naslednji krog tekmovanja na distriktu 129, Slovenija. Neža Krofi je bila izbrana kot ena izmed avtoric 24 slovenskih likovnih del, ki bodo vključena v zaključno razstavo v Izoli in izmed katerih bo izbrano finalno delo, ki bo v Lions klubu International zastopalo slovenski distrikt.

Zmagovalec mednarodne velike nagrade bo prejel 5000 ameriških dolarjev in možnost prisostvovati na posebni slovesnosti v ZDA.

Razstava vseh prispelih del v Lions klub Slovenj Gradec je bila na Osnovni šoli Neznanih talcev Dravograd od 18. do 28. novembra 2014.

Sicer pa Lions klub Slovenj Gradec sodeluje tudi v projektu distrikta Tečem, da pomagamo. Maja 2014 smo tekli drugič, sodelovalo je okoli 300 tekačev.

Prijateljske vezi imamo vzpostavljene s sosednimi klubi v Avstriji, pogosto se udeležujemo skupnih dogodkov in akcij. Skupaj smo pomagali marsikateremu posamezniku, brišejo se meje našega delovanja, krepi se sodelovanje.

V klubu smo aktivni tudi na področju

izobraževanja in usposabljanja. V lanskem letu smo med drugimi gostili varuhinjo človekovih pravic, Vlasto Nussodrfner, ter direktorja Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec, Silvo Pritrznika

Trenutno pa se pripravljamo na obletnico ustanovitve kluba, *Charter night*. Dogodek je vsekakor pomemben, saj z donacijami in prispevki tako gospodarstva, negospodarstva kot tudi posameznikov pridobimo precejšen vir sredstev, ki jih namenimo v dobrotelne namene. Preglednost porabe darovanih in zbranih sredstev v dobrotelne namene je zagotovljena.

Še malo pa bomo v Lions klubu Slovenj Gradec praznovali. Leta 2016 bomo obeležili 20. obletnico ustanovitve. Ponosni smo na opravljeno delo, po zbranih sredstvih se približujemo znesku 200.000 EUR.

Dragi bralci in pripravljavci *Viharnika*. Želimo vam prijazno novo leto, obilje zdravja in miru ter dovolj prostega časa za druženje, pogovore in medsebojno pomoč!

Lionistični pozdrav
Pomagamo.

**LESO
TEKA®** **MASIVNE
LESENE
HIŠE**

Mi smo za les!

Foto: Gorazd Mlinšek

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.
Vorančev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

telefon: 02 88 39 480

02 88 42 684

e-mail: vihornik@gg-sg.si,
viharnik.gg@gmail.com

Direktor:

Silvo Pitrznik

Glavna in odgovorna urednica:

Marta Krejan Čokl, prof.

To številko je uredila:

Ida Robnik

Uredniški odbor:

Marta Krejan Čokl, Ida Robnik, Danijela Zaveršnik,
Saša Šuhel, Gorazd Mlinšek, Jože Potočnik,
Mateja Uršnik

Lektorica:

Marta Krejan Čokl, prof.

Fotografija na naslovnici:

Foto: Žiga Senekovič

Oblikovanje in grafična priprava:

Unigraf - Igor Senekovič, s. p., Prevalje

Tisk:

ZIP center, d. o. o., Ravne na Koroškem

Na podlagi mnenja ministrstva za Informacije z dne 30. 1. 1992 je
Viharnik proizvod informativnega značaja (tj. tarifne številke 3).

Mnenje avtorjev ni nujno tudi mnenje uredništva.

V spomin

Marija Merzdovnik
10. 1. 1921–14. 1. 2010

Vse na svetu mine,
le spomin ostane.
Na grobu rastejo
drobne cvetke tebi, mama,
vedno v spomin.

14. januarja mineva pet let, odkar si za vedno
zatisnila oči, draga mama.

Hvala vsem, ki se ustavite pri njenem grobu,
obudite lep spomin nanjo in se je spominjate
takšne, kot je bila.

Vsi njeni

Urška Jeromel
1937–2014

V novembrskih plesih vetrov smo preprog listja
okrog domačij in po cestah že vajeni. V naravi pa
je že tako, da ne zapušča samo listje dreves,
prepogosto in večkrat prehitro zapuščajo ta svet
tudi ljudje. Prazničen 1. november, dan, v
katerega se je ovilo njeno rojstvo, je letos Urška
Jeromel še učakala. V torkovi noči pa je le uro
pred polnočjo nenadoma zaspala za vselej. Res ji
je precej prehitro ponagajalo zdravje, saj je hudo
zbolela že pri 35. pomladi. Čeprav je v bolnišnici
preležala dolgo leto, je vendarle okrevala in še
marsikaj postorila doma. Njene topline pa sta
bila še posebej potrebna komaj šestletni sinček
Roman in le leto dni stara hčerkica Branka.

Urška je bila hvaležna vsem, ki so ji v tistih
težkih trenutkih pomagali. Zнала se je razdajati,
znala je poskrbeti, da je v Jeromlovem
družinskem ognjišču brž spet posijalo sonce.

Vajena je bila toplih rok, saj jo je v njih tako kot
njene tri brate in štiri sestre pestovala skrbna
mati. Doma, pri Lekšunu na manjši kmetiji na
Tolstem Vrhju jo je povila 1. novembra 1937.
Njeno otroštvo je ob revščini resnil še vojni čas.
Skromno dekletce je v šolo v Doliču pridno
pešalo. Ob delu, ki ga je bilo tudi za otroke
dovolj, ji je časa za učenje večkrat zmanjkalo. Po
končanem šolanju pa je bilo treba čim prej
poskrbeti za svoj kos kruha. Delo si je Urška za
krajši čas našla najprej na Komfortu, pozneje pa
je službovala na žagi. V prostem času je rada
pohitela v družbo. Tako je spoznala mladega
rudarja Avgusta Jeromla. Pa ji je Gustek znal
pihati na dušo in Urška se je brž navezala nanj.
Ljubezen je v tistih časih zvesto peljala pred oltar
in zaživela sta na Gustekovi domačiji in toplino
najlepših čustev je kmalu okronalo rojstvo sina
Romana. Urška je vselej rada zapela, posebej
srečna pa je bila, ko je ob pestovanju pesmicam
prisluhnil njen fantič. Oba z možem sta se rada
igrala z njim in ob čebljanju in prvih korakih sta
začela razmišljati, da bi v njihovem domu lahko
zajokal še kdo. In zajokala je hčerkica Branka,
za Urško kar nepozabnega leta 1971. Žal pa se je
v njeno srečno materinstvo prehitro prikradla
težka bolezen. Po okrevanju se je Urški zdelo, da
zmore in mora postoriti vse, da bo srečen mož in
da bosta otroka rasla ob ljubezni skrbne matere
in očeta. Spet se je slišalo njeno prepevanje, spet
je znala poiskati družbo. Začela je verjeti, da je
lahko življenje lepo tudi zanjo.

Prehitro pa so stekla ta leta srečnih dni, saj je
1988. leta umrl njen Gustek. Če ne bi imela ob
sebi otrok, bi osamljenost le težko prenesla. Staji
pa Roman in Branka ostala v bližini ves čas.
Roman kar doma, Branka pa le nekaj korakov
stran. Hvaležna jima je bila, in ko sta zaživela v
svojem družinskem krogu, jima je bila res v
pomoč. Pomagala jima je, ko sta gradila hiši, saj
jima je kuhala in prala. Ko pa je kot dobra babica
lahko še čuvala pet vnukov, je bila vesela in še
ponosna povrh.

Bolezen pa s preizkušnjo ni pozabila naliti
pelina. Pred enajstimi leti ji je začelo zapletati
misli in kmalu skoraj nikogar več ni prepoznala.
Zdravljenje je sčasoma lepo pomagalo in Urški
se je spet vračal spomin. Zaslužila si je te
prebliske z okrevanja, saj je v življenju veliko
postorila. Bila je dobra mama in dobra babica, v
zadnjih mesecih pa še prababica. Vselej je rada
hodila v cerkev, čeprav pešati nikoli ni bilo
lahko. Tudi na izlete z verniki in z upokojenci je
kdaj pa kdaj šla. Pa ji ob vsej pridnosti in
družabnosti življenje ni odmerilo več kot 77
jeseni.

Žalujoci: Roman in Branka z družinama

V spomin

France Blatnik

Minevajo tri leta, odkar si se 19. januarja 2012
poslovil in odšel tja, od koder se nihče več ne
vrača.

Ne slišiš več šumenja gozdov, ne čutiš več
bolečine, kajti bolečina se je preselila v naša
srca, ki te ne bodo nikoli pozabila.

Ljubezen je roža, ki nikdar ne ovne.

Žalujoca žena Mojca ter hčerkica Eva z družino

Ko pojdem jaz počivat,
mi zvonček sladko poj,
po smrti srečno uživat
mir večni in pokoj.

Ana Šumah
7. 7. 1922–25. 10. 2014

Daleč je segla senca bolečine, ko smo se
29. oktobra na razborskem pokopališču
poslovili od naše drage mame, tašče, sestre, *bice*
in *prabice* Ane Šumah, p. d. Končeve babice iz
Spodnjega Razborja.

Tako kot tiho odpade list drevesa, se je v petkovi
noči na 25. oktober poslovila tudi Končeva
mama. Ni je bilo moč vprašati, kam odhaja
draga mati, tako tiho je odšla, kot dih preko
nešteto krat prestopljene praga, mnogokrat z
bremenom obložena, a takrat lahka in polna
pričakovanja večnega plačila.

Knjiga življenja se je za Ano začela 7. julija 1922 v
Zavodnjah pri Tincu, kot se je reklo po domače.
Rodila se je mami Katarini in očetu Vinku in čez
dve leti dobila še brata Ludvika.

Življenje v mladosti ji ni bilo postlano z rožicami, saj ji je umrla mati, ko ji ni bilo še niti štiri leta. Oče se je znova poročil in v drugem zakonu imel še šest otrok.

Ko je imela deset let, je morala služiti na bližnji kmetiji. Za svoj kos kruha v mladosti je morala vseskozi skrbeti sama, saj so starši v času vojske odšli v Avstrijo, od koder pa se niso več vrnili. S sabo so vzeli le najmlajše, tudi polbrata Johana, ki je takrat imel šele dobra dva meseca in danes še edini živi v Avstriji. Ana je nekaj časa služila pri Potočnikovih, nato pa pri Pirnatovih v Topolšici. Ko ji je bilo dobrih enainvajset let, je tudi sama odšla v Avstrijo služiti kmetom. Po sedmih mesecih se je vrnila na Tinčevo domačijo v Zavodnje, kjer je sama začela gospodariti z eno kravo in prašičem. Pa je kaj kmalu ostala zopet brez vsega, saj so mimo prišli Nemci in kmetijo požgali. Vrnila se je v Topolšico k Pirnatovim, kjer je pred tem že služila. Tam je ostala vse do leta 1945, ko jo je zasnubil Ludvik Šumah, jo pripeljal na strmo Končevo domačijo in se še isto leto z njo tudi poročil.

Spleta si je toplo družinsko gnezdo, ki ga sama ni imela od ranih otroških let. V zakonu se jima je rodilo devet otrok. Kot skrbna gospodinja je ne glede na to, da je bilo doma dela čez glavo, naredila še precej tavrrov, da je tudi k njim prišel kdo na pomoč. Kaj kmalu so otroci, Jože, Ivica, Tonč, Franc, Ludvik, Marjana, Tončka, Ančka in Janez, čim so bili sposobni manjših del, že šli na polje in v gozd, da je šlo delo lažje od rok. Mati Ana je lepo skrbela za vse, da so bili siti in oprani, da so imeli obleko za šolo in za k maši. Pranje za tako družino ni bilo lahko delo, še posebej, ker je bilo treba opraviti vse ročno. Studenec pa je bil od doma zelo oddaljen.

Mati Ana se je vsa posvetila družini. Z možem sta vzgojila pridne in poštene otroke, ki so vsak po svoje začeli odhajati od doma. Radi so se vračali domov k svoji mami, bici in prabici.

Leta 1982 pa jo je septembrsko popoldne zopet postavilo na rob obupa, ko ji je v neurju, gromu in blisku iz družinske sreče iztrgalo moža, ki ga je ubila strela. Kot da še ni prestala dovolj hudega, ji je leta 1993 umrla hči Ivica, nato še leta 2001 sin Jože in leta 2011 v prometni nesreči še sin Tonč, gospodar Končeve domačije.

Včasih je kar težko razumeti, kakšno moč in voljo mora imeti človek, da premaga vse nesreče in žalost, ki ga doletijo. Bici Ani smo zagotovo pri tem pomagali otroci, vnuki in pravnuki, ki smo jo imeli radi in jo ves čas obiskovali. Tudi v jeseni njenega življenja, ko zaradi utrujenosti od dela, bolezni in bremena let ni bila več pri močeh in je potrebovala pomoč drugih. Ni imela bogastva, dala pa je toliko; življenje devetim otrokom in zato ni zahtevala nič drugega kot lepo besedo in miren kotiček v domači hiši. Dovolj so ji bili hvaležni pogledi otrok, enainvajsetih vnukov in devetindvajsetih pravnukov, od katerih pa je eden žal umrl v prometni nesreči. V največje veselje pa ji je zagotovo bila pravnukinja Ana, ki

je tako rada pritekla k njej, da sta katero skupaj zapeli, ali se stisnila k njej v posteljo.

Otroci so še posebej hvaležni njeni snahi Ivici, vnuku Tončku in njegovi izvoljenki Nataši, ki so vseskozi skrbeli zanjo, ji bili v pomoč in uteho. Tako je tudi zadnjo noč Ivica pogledala k njej, kako mirno je zaspala. A to noč je Končeva bica legla k večnemu počitku, svoje utrujene oči brez solz in brez slovesa je zaprla za vedno.

Vnukinja Sonja

Milan Trost

26. 4. 1956–17. 12. 2014

V poslednjih dneh starega leta ljudje v upanju, da nam bo prihodnje prineslo lepše in boljše trenutke, izrekamo in pišemo le najlepše želje. Tudi Milanu Trostu, ki mu je pred dobrim mesecem ponagajala zahrbtna bolezen, smo zaželeli čimprejšnje okrevanje in verjeli, da bo še ozdravel. Življenje mu je namreč odmerjalo komaj osemindvajseto pomlad. Da jih bo ob iskanju pomoči kar v treh bolnišnicah tako hitro zapustil, pa njegovi najbližji niso niti pomislili. Še sam je presrečen, ko se je lahko vrnil domov, verjel, da v naročju svoje domačije lahko premaga bolezenske težave. Žal ga je dihanje že po kratkem tednu ponovno pahnilo v bolniško posteljo, kjer je v Slovenj Gradcu v sredinem večeru onemelo njegovo srce.

Mama Neža, ki je povila kar sedem otrok, je 26. aprila 1956 rodila sina Milana. Na Brešerjevi kmetiji v Razborci je ponosno zavriskal tudi oče Kristl Trost. Fantič je odrasčal v odmerjeni toplini skrbnih staršev in ob igranju okrog hiše in v gozdu začel stegovati roke tudi po delu. Osnovno šolo je obiskoval v Mislinji, po končanem šolanju pa je ostal kar doma. Kmečko delo mu je bilo resnično pri srcu in z Brešerjeve kmetije Milan ni odšel vse življenje. Rad je zahajal v družbo, a je sramežljivemu srcu začelo udarjati v pravem ritmu, ko se je zagledal v mlado Darinko. Všeč ji je postalo njegovo dvorjenje in že po letu dni tkanja ljubezenskih vezi sta se leta 1985 poročila. Zaživela sta na Milanovi domačiji in se že v novembru veselila rojstva prve hčerke Valerie. Ko je Darinka dve leti kasneje povila sina Bojana, se je Milanovo veselje odelo še v ponos. Še rojstvo hčerke

Natalije leto kasneje je poskrbelo, da srečen nasmeh kar ni izginil z njegovega obraza.

Z Darinko sta v dvoje postorila vse, da je bilo kmetijo veselje pogledati. Nekaj več prostega časa je Milan začutil pozimi, ko si je rad vzel čas za igranje kart s sosedi. To druženje je vsem streglo z dobro voljo in jih združevalo tudi v pomoči pri opravih na kmetiji. Ko je Milan poskrbel, da je na kmetiji zabrel prvi traktor, je še posebej rad pomagal. Poslej je soseski pomagal še s pluzenjem snega, seveda pa je to koristno delo za Gozdno prinašalo Milanovi družini tudi nekaj prostega denarja.

Lani je postal tudi dedek. Svoje prve vnukinje Ane je bil srčno vesel, pa še čas, da se je malo poigral z njo, si je našel.

Če je Milan imel kdaj zdravstvene težave, ne vemo, saj potožiti ni znal. Le o hrbtnici je včasih potožil.

V lanskem novembru pa je vse nenadoma krenilo navzdol. Prav na dan rojstnega dne hčerke Valerie je moral prvič v slovenjgraško bolnišnico. Preiskave so brž pokazale, da mu bolečine povzroča zahrbtna bolezen. To spoznanje so lahko zdravniki v Ljubljani samo še potrdili. Nesrečnega Milana je po zdravljenju v Topolšici čakalo še daljše okrevanje v Ljubljani. Veliko so mu pomenili obiski žene Darinke in otrok, saj skoraj ni bilo dneva brez obiska; njihove besede so mu ohranjale voljo do življenja. Sleherni dan pa se je dedek Milan zagledal v sliko vnukinje Ane in zdelo se mu je, da sliši njeno otroško čebljanje. Veselja, ko se je končno spet znašel med svojimi dragimi doma, pa se še opisati ne da. Na žalost je trajalo le krajši čas. Spet je moral v bolnišniško oskrbo, v sredinem večeru pa je v slovenjgraški bolnišnici onemelo njegovo srce.

Marjan Križaj

Srce tvoje več ne bije,
bolečin več ne trpiš.
Nam pa žalost srce trga,
solza lije iz oči,
dom je prazen in otožen,
ker te več med nami ni.

Zahvala

Iskrena hvala sorodnikom, sosedom, prijateljem in vsem, ki ste nam v času, ko smo se poslavljali od dragega moža, očeta, dedija, tasta, brata, pomagali z besedami sožalja in lajšali težke trenutke.

Predvsem pa hvala vsem, ki ste nam karkoli pomagali, ste z nami čustvovali, nas tolažili ter nam stali ob strani. Hvala vsem, ki ste darovali sveče, cvetje ter svete maše. Hvala tudi osebu bolnišnice Slovenj Gradec, Topolšice in Onkološkega inštituta Ljubljana, ki ste mu lajšali bolečine.

Žalujoci njegovi najdražji

Otmar Anton Čeru 1930–2014

Življenje hoče imeti svoje poti, ki so včasih ravne, včasih ovinkaste, strme, polne težko izpeljanih klancev, z rožami ali s trnjem posute. Takšnim potem je bil izpostavljen tudi pokojni Otmar.

Življenje staršev je knjiga, ki jo berejo otroci. Vemo, da bosta mnogokrat po tej knjigi listali hčerki Bernarda in Lenča z družinama. Nekatere stvari se ne spremenijo nikoli – naši prazniki, rojstni dnevi; vse bo enako, pa vendar bo brez njega. Za zmeraj bo del vsega, kar bodo naredili ali dosegli. Zasejala sta z ženo Naniko prva semena tistega, kar je v njih dobrega. Praznina se ne bo dala nikoli zapolniti, saj je bil vedno z njimi, še posebej, kadar so bili na razpotju.

Otmar Anton Čeru je zagledal luč sveta 13. 9. 1930 na Muti mami Mariji, posvojila in vzgojila pa ga je Ana Čeru. Predšolska leta je preživel s sestro in bratrancem, vrtec in osnovno šolo pa je obiskoval na Muti. Med drugo svetovno vojno so živeli v Avstriji in se po vojni vrnili nazaj na Muto. Otmar je šel v obrtno šolo in postal modelni mizar.

Zaposlil se je v Železarni Muta, nato pa v Železarni Ravne. Pa je prišel tisti usodni pustni čas, ko je na veselici na Muti zagledal brhko deklico Naniko Rakun, učiteljico na osnovni šoli v Bistriškem jarku. Odslej so njegove poti pogosto vodile tja gor in 23. novembra 1957 sta se poročila. Preselila sta se na Ravne in ljubezen sta potrdili dve ljubki hčerki Bernarda in Lenča. Kar 15 let so živeli na Ravnah. Hrepeneli so za svojim domom, zato se je Otmar podal za boljšim zaslužkom v tujino za kar osem let. Gradnja v Starem trgu pri Slovenj Gradcu je lepo napredovala in leta 1973 se je družina preselila v svojo hišo.

V novem domu so preživeli nekaj srečnih let. Hčerki sta končali osnovno šolo, zaključili nadaljnje šolanje in se uspešno vključili v tokove življenja. Ustvarili sta si družini in prihajali so vnuki Primož, Matevž, Simon, Lenča in pravnik Oskar, ki so babici in dedku pošiljali sončne žarke ljubezni v njuno jesen življenja.

Nanika je bila sprva zaposlena v Osnovni šoli

Sele, nato pa v Drugi osnovni šoli v Slovenj Gradcu. Otmar je delal v NTU kot vodja mizarske delavnice, kjer je ostal do upokojitve 1990. leta. Bil je zelo dober gospodar. Veliko del pri hiši je kar sam opravil. Bil je dober mož, vzorni očka, ljubeč dedek, prijeten sogovornik in krajan, včlanjen v krajevne organizacije ZB za vrednote NOB, RK, DU, DI. Huda nesreča na cesti med vrnitvijo z morja je Otmarju zelo spremenila življenje in pustila težke posledice. Nič kriv je dobil tako hude poškodbe, da je bil eno leto na vozičku. Z njim je bil tudi vnuk Matevž, ki je za posledicami te nesreče umrl 28. maja 2014. Po tem se je Otmar nekako pobral, pojavljati pa so se pričele druge zdravstvene težave, rahla kap, prekrivanje zelene mreže na očeh in tako je moral opustiti vožnjo z avtom, čeprav je še imel veljavno vozniško dovoljenje. Težave so se vedno bolj stopnjevale in prehajale vedno bolj na ženo Naniko. Bila mu je zelo dobra in skrbna negovalka in tolažnica, a ko je postajalo vedno hujše, so ji bili v veliko pomoč hčerki in negovalka. A vsa skrbna nega in človeška toplota njegovih dragih ni mogla ustaviti ugašanja življenja.

In kaj nam v slovo sporoča dragi mož, oče, dedek in pradedek, sosed, krajan, prijatelj:

Ne bo me več, ko sadje bo cvetelo,
ne bo me več, ko dozorel bo sad.
Le toplo sonce vas bo grelo,
spominjalo, da sem imel vas rad.
Iz srca cvetice mi vzklije,
gomilo prerastite, krijte,
ljubiti mi dano več ni,
v spomin me ljubite vi.

Spominska slovesnost pri Treh žeblih

Mirko Tovšak

Občine in območni odbori ZB NOB so skupaj z ZVVS, ZS, PD Ruše in enotami slovenske vojske tudi letos pripravile tradicionalno spominsko slovesnost na prizorišču poslednje bitke Pohorskega bataljona pri Treh žeblih.

72 let je minilo, odkar je pri Treh žeblih na Osankarici bil svojo poslednjo bitko Pohorski bataljon. V neenaki borbi je takrat padlo 69 borcev tega bataljona. Samo eden izmed njih je bitko preživel, ker je bil tako hudo ranjen, da si ni mogel sam vzeti življenja, pa še tega so kasneje Nemci po strahovitih mučenjih ustrelili kot talca. Med padlimi borci sta bila tudi dva domačina iz Mislinje: Zdravko Čebular in Ernest Prevolnik. Zaradi tega se tudi Mislinjčani že vrsto let udeležujejo teh spominskih slovesnosti. Najprej so na komemoracije prihajali le planinci iz mislinjskega območja, saj je bila vedno povezana s tradicionalnim pohodom Po poteh Pohorskega bataljona, zadnja leta pa je spominska slovesnost s komemoracijo organizirana teden dni pred tem pohodom. Tako se Mislinjčani podajo najprej na spominsko slovesnost ob polaganju vencev pri spomeniku padlim borcem, nato pa še domači planinci na tradicionalni pohod od Peska do Osankarice.

Tričlanska delegacija Mislinjčanov, ki je položila venec ob spomeniku.

Skupinski posnetek udeležencev slovesnosti iz Mislinje

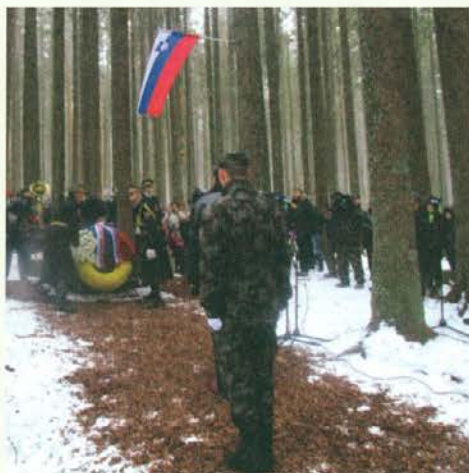
Pomembni gostje na prireditvi

Prvo soboto v januarju je bila tako organizirana tradicionalna spominska slovesnost ob prisotnosti velike množice udeležencev. Ti so se pripeljali z avtobusi, kombiji in osebnimi avtomobili do planinskega doma Osankarica, nato pa šli peš do prizorišča poslednjega boja Pohorskega bataljona. Na letošnji slovesnosti je bil slavnostni govornik predsednik parlamenta dr. Milan Brglez, med pomembnejšimi gosti in politiki pa smo zasledili tudi veliko županov sosednjih občin, ministra za kmetijstvo Dejana Židana, Alenko Bratušek, prisoten pa je bil tudi predsednik države Borut Pahor, ki je ob spomeniku padlim borcem položil žalni venec. Sledila so polaganja vencev občin, drugih organizacij in društev, v kulturnem programu pa so se predstavili učenci osnovne šole in moški pevski zbor, ki je zapel nekaj partizanskih pesmi.

Slavnostni govornik dr. Milan Brglez je v svojem nagovoru poudaril pomen oboroženega boja Slovencev med drugo svetovno vojno. Danes nam manjkajo prav tiste vrednote: enotnost, solidarnost in pogum, ki smo jim bili priča pri borcih

Pohorskega bataljona, je menil dr. Brglez v svojem nagovoru.

Iz občine Mislinja se je na slovesnost odpeljalo več kot 50 udeležencev. Delegacija, v kateri so sodelovali po en predstavnik občine, planinskega društva in območnega združenja borcev NOB, je pri spomeniku padlim borcem položila žalni venec.

Predsednik države Borut Pahor polaga venec ob spomeniku.

Prenovljen naš najlepši spomenik

K. Valtl

Še znamo biti pošteni in spoštljivi do svoje preteklosti, v tem primeru do ljudi, ki so na tem majhnem prostoru naše Slovenije bili potisnjeni v krvavi metež druge svetovne vojne. Le malokje je v drugi vojni izgubilo življenje toliko predvsem kmečkih ljudi in delavcev kakor v tem predelu Kozjaka, na severu do Golice/Koralp in do Drave.

Ne oblast ne partija, sami smo jim postavljali pomnike, vsem, ki so padli pri nas, kakor tudi našim fantom – prisilnim mobilizirancem, šele pred leti zadnjo ploščo na pokopališču na Jerneju. Že leta 1941, celo na drugi dan okupacije, so zaprli prve občane, so sledile izselitve, so kmalu padali prvi talci. Prve strele uporniškega gibanja smo pri nas slišali šele na jesen 1943. leta. Ko je na jesen 1944 v naše kraje prišel Lackov odred, se je tu začela prava vojna. Sledile so množične nemške in partizanske mobilizacije,

Že leta 1955 smo odkrili prvi večji spomenik v širšem območju naše pokrajine. Današnji je povsem prenovljen.

nastajale so močne utrjene posadke – na Muti protizračna obramba in tankovska enota za zaščito tovarne. Spopadi pa so bili pretežno v naših planinah. Tu so se gibale enote lackovcev, tu so bili tudi tomšičevci in, kot radi kar pozabimo, bolj proti severu tudi borci avstrijskega uporniškega gibanja – frajhajt kempferji (fon.), saj vsi Avstrijci vendarle niso bili nacisti. Na območju Golice so šli celo v

skupne borbene akcije, oficir za zveze je bil naš dobri znanec Kijev. Tudi njihovi ljudje so padali za skupni odpor. Morda so bili naši sosede še v slabšem kot mi, bili so še bolj med kladivom in nakovalom, pa smo kasneje na to kar nekako pozabili; politika, na pa tudi ljudje! Le pomislimo, koliko ljudi so morali naši kmetje prehraniti, enote so včasih štele tudi 200 ali več borcev. Če se omejimo samo na našo občino, izpustimo borbe pri Junčku, Kohu, Bogatcu, se spomnimo na tisti krvavi dan in bitko pri Škorjancu, to je višinska domačija na avstrijski strani, kjer je padlo kar sedemnajst naših ljudi ... Številka je bila nedvomno višja, saj so kasneje umirali še ranjenci. Nemška poročevalka je takrat zapisala, da so se banditi krčevito branili, s čimer je nehote zapisala lepo priznanje. Drugi dan so kmetje iskali in zvozili mrtve k cerkvi na Pernice, kjer so jih pokopali. Leta 1951 so jim na pobudo Perničanov postavili spominsko ploščo, tista je danes ob spomeniku. Priprave za postavitev spomenika so se začele že dve

leti poprej. Josipdolski kamnoseki so udarniško izklesali deset vmesnih granitnih plošč.

Stranske, tiste pokončne, pa je v Hermanovem kamnolomu klesal kamnosek Kumar s pomočnikom. Vse obdelano kamenje so furmani na podelih in garah zastonj zvozili z Mute na Pernice, enako od Hermana do cerkve.

Sledilo je zidanje, urejanje okolja in 4. septembra 1955 je bilo nadvse slovesno odkritje. Je igrala naša tovarniška godba, že so se tu postavili naši taborniki in častne salve izstrelili graničarji. Le povejmo, da je prišlo tudi precej Avstrijcev, saj so se čutili v odporu z nami povezane, pa tudi brez sovražstva (kajn haas, fon.), je bila pač kruta vojna. Za razumevanje: pri nas je bila takrat že postavljena "železna zavesa", meja s kapitalističnim svetom zastražena, zviti bodeče žice, stormetrski goloseki ob meji. Mladi najbrž ne vedo, celo mi smo že pozabili, da so na mejah ljudi preprosto streljali. Pa so sosede na odkritje kljub temu prišli. Vse od nastajanja jemljejo

ljudje spomenik za svojega, postal je po svoje ponos in lepa veduta – značilnost kraja. Če prištejemo začetek, je čez spomenik previharilo 60 let. Nepokrit, planinsko vreme, led, sneg, viharji. Že lani se je nagnil in postal celo nevaren. Zgradili bomo enakega, novega! Ne pozabimo na krvavo in kruto, vendar častno preteklost, ne, vseeno nam je za trenutno politiko, vemo, da tu in pod drugimi spomeniki ležijo naši ljudje. S temi smo skupaj preživeli partizansko vojno, si vendarle zagotovili delno samostojnost, kosti drugih pa ležijo od švedskih fjordov, afriških puščav pa do ruske Sibirije. Pa nepoučeni, saj jim nismo povedali, porečejo, saj nam tu nacizem ni ničesar takega storil. Seštejte imena pobitih, padlih, se spomnite požganih domov pa tistih, ki so umrli v taboriščih. Kaj nam je torej storil nacizem? In takoj dodajmo, kaj nam je od danih obljub prinesel komunizem? Še vsak sistem nas je prevaral, pretental, če ne na dolgi, pa vsaj na težak kratki čas. Doslej vsak!

Vajenec Vanči

Neuspelo uvajanje hašplnov (4. del)

Lipnik

Nekega dne so se v kotu strojarne zbrali neznani delavci. Začeli so razbijati stare globoke bazene, dneve in dneve vrtali, kopali, betonirali. Kaj neki bo tu nastalo? Tudi starejši *strojarnični* delavci so zmigovali z rameni, ker niso znali tega pojasniti. Pogosto je delo nadziral tehnični vodja Verbič osebno, zahteval zdaj to, drugič ono. Medtem pa je obratovodja Jurjec zadevo opazoval bolj od strani. Končno sta bili nad tlemi izoblikovani dve vrsti betonskih bazenov s polkrožnim dnom, nad vsako vrsto pa položena dolga železna os, ki jo je poganjal močan elektromotor. Na obeh oseh so bile nameščene velike lesene, počasi vrteče se lopute, ki so v bazenih sprva mešale navadno vodo. Graditeljski del posla je bil s tem očitno končan. Tej čudni ropotiji so od nekod nadeli ime *hašpl*. Delavci so od daleč opazovali, a nihče ni znal prav pojasniti, čemu bo ta reč služila.

Takoj na začetku naslednjega delovnega dne se je Verbič pojavil v delovnem plašču – ki ga sicer ob svojih rednih dnevnih obhodih ni nosil – in od *majstra* Jeharta zahteval na razpolago enega delavca. Nekaj sta tuhtala in končno

je Jehart poklical vajenca Vančija, pokazujoč na novo napravo in Verbiča, rekoč: "Tukaj boš zdaj pomagal, kar bo treba." Ker je šlo kajpak za režijsko delo, je bil vajenec najboljša rešitev.

Tako je postal Vanči začasno podrejen neposredno tehničnemu vodji usnjarne Verbiču.

Najprej je bilo treba načrpati v bazene strojilne juhe do črte, ki jo je določil Verbič. "Koliko časa potrebujeta?" je *prašal* skupaj Jeharta in Vančija. "Kakšne 3–4 ure", je odvrnil Jehart. "Prav, pridem po malici." Odšel je po svojih opravkih. Jehart in Vanči sta takoj ukrenila vse potrebno in že pred malico so bili bazeni napolnjeni s strojilno juho, kot je bilo ukazano. Hkrati je Jehart odkazal Vančiju nekaj stogov naloženih kož za strojenje, ki naj jih zvozi pred *hašpl*. Vse je čakalo pripravljeno na prihod Verbiča, ki se je res takoj po malici hitrih nog prikazal skupaj z obratovodjem Jurjecem. Nato je Vanči po sprotih navodilih polagal kože drugo za drugo v to vrteče se motovilo, medtem ko so Verbič, Jurjec in Jehart skrbno opazovali kroženje v bazenu, kamor so poniknile kože. Izza vogalov so skrivaj *špegali* nekateri delavci, ki jih je nenavadno dogajanje zabavalo.

A proces očitno ni tekel tako, kot je bilo predvideno. Kože so padale na dno bazena, iz Verbičevega pojasnjevanja pa je bilo razbrati, da bi morale v strojilni juhi plavati kot ribe v vodi. Vanči naj bi k temu pripomogel s primernim kavljem, s kakršnim so se sicer vlačile kože iz sodov in jam. Tudi to ni pomagalo. Verbič je celo

sam vzel v roke kavelj in se skušal osebno prepričati, ali res ne gre. Zaman. Kože so vztrajno padale na dno in tam obležale. Kljub temu je bilo Vančiju naročeno, da vse te bazene napolni.

Obratovodja Jurjec se motovilom sam ni več kaj dosti približeval. Verbič pa je prišel večkrat, poskušal in poskušal. Vanči je moral motovila prazniti, jih napolniti z drugačno strojilno juho, vlagati drugačne vrste kož, ročno mešati, a vse zaman. *Hašplni* so naposled obstali in se uporabljali kot navadni mirujoči bazeni. Tudi Verbič je dvignil roke od njih.

Pri Vančiju je tak neuspešen zaključek poskusa sprožil posebno zanimanje, ki je čez leto in dan prineslo rešitev. V teku kasnejšega šolanja na usnjarski tehnični šoli je imel priložnost po različnih usnjarnah opazovati, izmeriti razsežnosti tam delujočih motovil in tudi dognati, v čem je bila napaka v Tovarni usnja Slovenj Gradec. Prepozno. Ko se je po šolanju z rešitvijo vrnil v domačo strojarjo, so bili nesrečni *hašplni* že razbiti in umaknjeni. Na tistem mestu je zopet godrnjal velik nov strojilni sod, ki je preverjeno opravljal svojo nalogo.

Šaljivi Korl se s Ferdom neslano pošali

Velike strojilne sode so približno enkrat mesečno povsem izpraznili in znotraj očistili. Delo za dva delavca. Do malice traja praviloma praznjenje, po malici čiščenje.

Strojilni sod ima znotraj vgrajene

močne lesene in tope kline, ki med vrtenjem grabijo kože, jih vlačijo po obodu proti vrhu, od koder padajo nazaj v strojlino juho. S tem nenehnim mešanjem in premetavanjem se pospešuje strojenje.

Pri notranjem čiščenju mora delavec zlesti v notranjost soda in ročno *počediti* brozgo, ki ostane po tem, ko je strojlina juha izčrpana. Takšne brozge je lahko tam tudi po sto in več litrov. Pomočnik ostane zunaj, vlačí vedra brozge iz soda, dodaja v notranjost potrebno orodje ipd. Po končanem čiščenju pomaga delavcu iz notranjosti, da se po sluzastih dogah *izkobaca* iz soda. Ne nazadnje je pomočnik tudi varuh, da ne bi v tem trenutku kdo pomotoma poglodal soda. V tem primeru bi bila za delavca v sodu mučna smrt, saj bi se polomil ob padanju na lesene kline.

Tistega dne je *majster* za ta opravila odredil delavca Ferda, za pomočnika pa Vančija. Nič posebnega, saj gre za že mnogokrat opravljeno delo. Ferdo zleze v

sod, a pred tem strogo zabiča Vančiju, naj ima vedno na očeh električno stikalo, da mu se ne bi kdo približal, naj tudi on ravna točno po navodilih, ki mu jih bo dajal iz soda itd.

Vse teče po ustaljenih pravilih, tedaj pa mimo soda nekaj prinese šaljivega Korlna. Pokuka v sod, in ko vidi, da je v njem Ferdo, za trenutek vključi stikalo. Sod se zavrti le za kakšno desetinko vrtljaja, ko ga Korl ponovno pravilno zaustavi. Toda v notranjosti soda je zaslišati vpitje na pomoč, preklinjanje, klicanje Vančija, robantenje ... Čeprav čiščenje še ni končano, zleze Ferdo z Vančijevo pomočjo iz soda. Ves zaripel v obraz se znese nad Vančijem, češ kaj se smrkavec z njim igra in podobno rogoviljenje.

Korl je hitro nekam izginil, tako da Ferdo njegovega vmešavanja sploh ni opazil. Mislil je, kar je v nadaljevanju tudi pojasnjeval, da se vajenec nemara igra s stikalom. Ko se namreč stikalo vključi, je

treba po njegovi izključitvi sod tudi pravilno zaustaviti. Kdo ve če vajenec to zna, je menda pomislil Ferdo.

Vanči je komaj uspel prepričati Ferda, da je vse skupaj zagodel Korl, in tudi pojasnil, kaj je storil. Ferdo za hip umolkne, a tedaj ponovno bruhne iz njega, češ mar ni ukazal, da se stikalu nihče ne sme približevati. Zopet je Vanči hitel pojasnjevati, da je pač Korl tako rekoč predelavec v strojnari in kako naj vajenec pričakuje, da bo predelavec počel kakšne neumnosti. To je Ferda nekoliko ohladilo. Pustil je Vančija in ves umazan začel iskati Korlna. Ta se je kot po navadi široko režal, zato mu Ferdo razen hudih besed ni mogel prav do živega.

Do konca tistega delovnega dne je bil Vanči ob Ferdu prisiljen poslušati njegovo nenehno robantenje. Resda si je dal duška sebi v brado, a izgovorjene so bile hude besede, ki pa se k sreči niso uresničile.

Posredovalnica za delo

S školjko nad referenta

Milena J. Cigler

Med božičnimi in novoletnimi prazniki sem se odpočila od prvih dveh služb; sedaj sem spet polna elana in na Zavodu za zaposlovanje so me osrečili s konkretno službo, ki je za upokojenko, kot sem jaz, kot naročena. Zakaj? Ker se med to službo – pomočnica referenta za komunalne zadeve – dogaja vse mogoče.

Na primer včeraj. Referent, moj šef, ki je slučajno zelo privlačen črnolasec, mi reče: "Kolegica, danes imamo pa poslastico!"

"Res? Kaj pa naj bi to bilo?"

"Deložacijo samskega moškega, ki že eno leto ne plačuje stanovanja. Pa tudi sicer: človek je prava pojava!"

Moj socialni čut pa ni imel miru: "Kam pa ga boste dali?"

"V grad, jasno! Tam bo dobil poceni sobico!" Naročil mi je, naj pokličem traktorista in da naj priklopi prikolico, potem pa se dobimo pred blokom tega "srečneža". Pred blokom so na stopnicah že čakale njegove stvari: pohištvo, ki so ga predstavljali en stol, ena mizica na treh nogah, zabojček z zajčkom, ki je kupal med latami, kartonska škatla s kokošjo, ki je pravkar znesla jajce in je vneto kokodakala, potovalka s prašičkom, ki je zvedavo gledal skozi odprtino v sicer zadržani

zadrgi, in kup loncev in skled.

Na stopnicah se je pojavil visok, suh in sključen možakar s klobukom na dva krajca, lasmi ščetinastimi kot krtača, z mogočnim nosom in zagorele polti. Kot bi ga potegnil iz *kavbojke*.

"Gospod, ali je to vse?" sem ga prijazno vprašala, da me ne bi preveč nahrulil, na kar je kazalo njegovo vedenje, ko nas je zagledal. "Ne, pojdite z mano, glavno je še notri!" Vstopili smo v njegovo pritlično stanovanje. Po poti sem izvedela, da ga je pred kratkim zapustila žena in s seboj vzela oba otroke.

Odprl je vrata neke sobe in ven so se kot plaz vsuli makaroni, špageti, polžki, široki rezanci, skratka, povodenj testenin, ki jih je bila polna soba. "Kaj pa to pomeni?" sem jedljala presenečena. "Ja, veste, če bo vojna, zato jih imam toliko!" Odprl je še eno sobo v istem hodniku in zadišalo je kot v najboljši *kafani*. "A to tudi zaradi vojne?" sem vprašala. "Kaj pa ste mislili! Brez kave se ne da preživeti!"

Šef me je poslal na komunalno po

vreče, da smo se spoprijeli z goro makaronov in paketi kave. Traktorist se je že tretjič vrnil z gradu, kamor je vozil to bogastvo. Ura se je bližala štirinajsti, ko smo vrgli na prikolico zadnje pakete turške kave, ki si je nismo utegnili niti skuhati.

Danes pa, drugi dan *ših*, smo si jutraj skuhati odlično kavo in jo poželjivo pili, nakar potrkala na vrata pisarne. "Naprej!" je zavpil šef. Vrata so se odprla, notri pa ni pogledala glava človeka, ampak straniščna školjka, ki je v loku priletela čez mizo in naprej ter se pod oknom razbila na sto petdeset koščkov. Školjki je sledil naš znanec, deložiranec, in nam voščil: "Tako, zdaj smo bot! Za novo leto sem vam jo prinesel, da bo sreča, v gradu je namreč druga in ta je višek!" Moral se je sključiti, da je lahko odšel iz pisarne in nam, ki smo odprtih ust gledali črepinje pod oknom, še pomahal v slovo!

"Gulaž, paprikaš, kuhaš, maš!" se je šalil šef, ki je navajen takih ekscesov. To je sprostito napetost in planili smo v krohot.

Vanč

Martina Cigler

Kakšni dve leti nazaj, ko sem začela s prodajo na stojnicah, so mi pogled vedno pritegnili mimoidoči in morebitni kupci, takšni in drugačni ljudje. Gospod, ki pa mi je postal prijatelj, mi je še posebej prirasel k srcu. Ime mu je Vanč. Vsako jutro ob točno določen uri je prišel mimo in zapletla sva se v pogovor. Orehe bi imel, je kazal na škatlo s keksi v obliki orehov, za katere je menil, da so pravi, in grmel z gromkim glasom, da jih bo tolkel in zraven bral *cajtng*. Kadar se je nasmejal, se mu je

obraz nabral v grimaso, ki je bila bolj jokajoča, in sem se ustrašila, da sem kaj narobe rekla, potem pa sem le opazila, da komaj zadržuje krohot. Počasi mi je pripovedoval zgodbe svojega prej tragičnega kot lepega življenja. Pa naj ga opišem: je krepke rasti, visok, v 70. letu, belih valovitih las, z zlatim zobom v ustih, vedno oblečen v kavbojke, srajco, črn usnjen telovnik, na prsih pa mu počiva velik medeninast križ s poldragimi kamni, da bi bil videti kot prerok, če bi s seboj nosil Sveto pismo.

Enkrat sem opazila, da mu manjka zlati zob. "Kje pa imaš zob, Vanč?" sem ga povprašala. "Ja, veš, *štift* mi je odpadel in ga nosim s seboj v žepu, le *lima* še nisem

našel, si ga bom kar sam *prilimal* nazaj," se je smejal. "Veš, tudi zobe si bom od zdaj naprej sam popravljaj," je še dodal. "Kako pa je to videti?" me je zanimalo. "Ja, zjutraj *ruknem šnops* ali dva, potem vzamem nove klešče, ki jih imam kar v kopalnici, zgrabim zob in potegnem, če ne gre, *ruknem* še en *šnops* in potem po navadi ne čutim več kaj. Pri mojih zobnih operacijah je navzoča moja vnučka, ki pravi: Dedi, ne ga srat! Veš, ko me je zobozdravnik pregledal, me je začuden nad mojimi zobmi vprašal, kaj to pomeni, pa sem rekel, da sem se toliko naučil od njega, da sem sedaj zobozdravnik samouk. Pa se je zobozdravnik smejal na vsa usta ter mi rekel: Tako, zdaj si mi pa konkurenca."

Predstavitev koroških občin

Po aktivnem volilnem letu 2014 prehajamo v obdobje uresničevanja zadanih nalog in čas doseganja zelenih ciljev. Korošci smo organizirani v dvanajst občin in prav je, da nam jih izvoljeni županje in župani predstavijo ter opišejo vizije in naloge, ki so si jih zadali. V vsaki številki *Viharnika* bomo objavili predstavitev ene občine, začenši z Občino Črna na Koroškem, ki je med koroškimi občinami prva po abecednem vrstnem redu.

Uredništvo

Občina Črna na Koroškem

Županja mag. Romana Lesjak

Foto: Arhiv Občina Črna na Koroškem

**Najlepše vaško jedro 2011,
najlepši izletniški kraj 2012,
najlepše manjše mesto 2013,
mladim in prostovoljcem prijazna
občina ...**

Za Črno na Koroškem tudi danes pravimo, da je najlepši kraj v Mežiški dolini – samosvoj in razgiban svet, v katerem prebivalci, Črnjani, ustvarjamo posebno atmosfero; kraj z dušo, ki vse Črnjane povezuje med seboj in jih z nevidnimi vezmi priklepa na ta slikoviti kraj, tako da nekateri ostajajo in živimo tukaj, drugi pa se sem vedno znova radi vračajo.

Črna in Črnjani smo v zadnjih desetletjih preživeli dobre in malo manj dobre čase, obeležili številne mejnike in danes smo lahko ponosni, da smo se iz malega rudarskega zaselka razvili v sodoben in razvojno naravnan kraj, ki morda nima vsega, kar imajo veliki, imamo pa tiste drobne posebnosti in lepote, ki naš kraj bogatijo in jih ni mogoče umetno zgraditi ali kupiti z denarjem.

Črna je bila vse do leta 1958 samostojna občina, potem pa priključena Občini Ravne na Koroškem. Od leta 1995 pa je Občina Črna na Koroškem spet

samostojna občina, v kateri po zadnjih podatkih živi več kot 3500 prebivalcev. Število Črnjanov se žal vse od sredine šestdesetih let zmanjšuje, nas pa veseli, da se število novorojenčkov že nekaj let povečuje, kar kaže na to, da mlade družine ostajajo ali se vrnejo v domači kraj.

Sodobni razvoj Črne se je začel po drugi svetovni vojni, ko je Črna slovela kot uspešen trg z okoliškimi rudarskimi zaselki in številnimi gostilnami, v katerih so prebivalci in obiskovalci preživljali vesele ure.

Leta 1961 smo Črnjani s skupnimi močmi zgradili hotel Planinka, ki je bil leta 1995 poimenovan hotel Krnes, ki sicer še stoji, a je potreben temeljite prenove in nujno potrebuje novega najemnika.

V Žerjavu je bil s pridnimi rokami krajanov in delavcev Rudnika Mežica leta 1952 zgrajen Delavski dom, kjer se je odvijalo bogato kulturno in športno življenje krajanov in v katerem so bile v osemdesetih in devetdesetih letih najboljše *gavde*.

Leta 1955 smo organizirali prvi Koroški turistični teden, eno najstarejših slovenskih prireditev, znan daleč naokoli, ki se je

Mag. Romana Lesjak, županja
Foto: Tomo Jeseničnik

ohranil vse do danes, ko bomo poskrbeli za njegovo še posebej bogato, 60. ponovitev.

V Črni smo imeli vse do začetka leta 1967 bolnišnico, po njeni ukinitvi pa od leta 1969 v tej zgradbi domuje Center za usposabljanje, delo in varstvo mladine in odraslih z motnjami v duševnem razvoju, ki zaposluje številne Črnjane in druge prebivalce Mežiške doline in ki s svojim delom lajša življenje varovancev.

Osnovna šola Črna, ki je leta 2011 praznovala 200-letnico, je dobila prizidek v letu 1967, leta 1982 pa je bila zgrajena sodobna telovadnica. Šola je bila v letu 2009 dograjena in obnovljena, v letu 2013 energetska obnovljena, v letu 2014 pa je bil v celoti obnovljen tudi Vrtec kralja Matjaža.

Črna na Koroškem Foto: Alojz Lupša

Črnjani smo v svetu najbolj znani kot športniki, zato smo že leta 1963 uredili nogometni stadion, ki je leta 1964 dobil sodobne garderobe, konec prejšnjega stoletja je bil v celoti obnovljen, pred nekaj leti pa smo uredili razsvetljavo, postavili tribune ter uredili tenis igrišče in balinišče, tako da imamo sedaj urejen športni park, kjer že več kot petdeset let deluje Nogometni klub Peca in kjer najdejo sprostitev tako mladi kot starejši, željni aktivnega preživljanja prostega časa in prijetnega druženja. V neposredni bližini je tudi obnovljena trim steza, na kateri svoje športne veščine in spretnosti preizkušajo športniki ter drugi obiskovalci.

Vlečnica v Črni je bila postavljena leta 1966, leta 1969 pa smo imeli že prvi teptalni stroj. Vlečnica z nekaj posodobitvami – tudi z možnostjo umetnega zasneževanja in s sodobnimi reflektorji – deluje še danes. In to kako deluje! Saj so na naših strminah prve smučarske zavoje naredili najboljši svetovni smučarji: Tina Maze, Aleš Gorza, Mitja Kunc, Katjuša Pušnik, med olimpijci pa velja omeniti še smučarsko tekačico Natašo Lačen.

V Črni smo imeli tudi skakalnico, kjer sta blestela domačina brata Pudgar. Že leta 1948 je imela Črna največjo skakalnico na Koroškem, ki je bila posodobljena leta 1955 in je vse do začetka sedemdesetih let v naš kraj privabljala svetovno znane skakalce iz domovine in tujine. Leta 1984 je bila zgrajena nova, manjša skakalnica na Božičevem travniku, vendar smučarski skoki v Črni niso več zaživeli in skakalnica je kmalu propadla. V letu 2014 smo uredili olimpijsko zbirko, kjer predstavljamo uspešno športno zgodovino naših sedmih olimpijcev.

Leta 1983 smo z denarjem iz samoprispevka zgradili Kulturni dom, ki

smo ga v letu 2014 v celoti obnovili, in tako poskrbeli za kulturno življenje Črnjanov, ki se že od nekdaj radi združujemo v številnih društvih in sekcijah.

V letu 1987 smo med prvimi občinami v Sloveniji zgradili sistem za kabelsko televizijo in prebivalcem omogočili spremljanje številnih tujih programov.

Pri razvoju Črne nismo pozabili na zaselke, ki so bili prav tako deležni sodobnih vplivov – ceste v Koprivno, Toplo, Bistro, Javorje so bile asfaltirane v začetku osemdesetih let, telefone so kmetije v zaselkih dobile že v letih med 1974 in 1979. Želimo si, da bi lahko vsem kmalu omogočili tudi sodobne internetne povezave in asfaltirali vsaj cestne odseke mimo hiš.

V Črni na Koroškem že več kot deset let obstaja prvi Gorski kolesarski park v Sloveniji, ki se je razširil proti sosednji Avstriji in navzdol po dolini vse do Jamnice nad Prevaljami. V okolici Črne so označene številne goske kolesarske poti, posebno doživetje pa omogoča možnost kolesarjenja po rovih nekdanjega Rudnika Mežica – po Podzemlju Pece.

V Črni nimamo večjih gospodarskih subjektov, razen podjetja TAB Mežica v Rudarjevem in Žerjavu in podjetja MPI Žerjav, imamo pa nekaj uspešnih obrtnikov in manjših podjetij, številni kmetje so nosilci dodatnih in dopolnilnih dejavnosti na kmetiji, v občini deluje veliko število društev in klubov na najrazličnejših področjih.

Kljub težkim časom po začetku postopnega zapiranja Rudnika Mežica od leta 1988, ko je delo izgubilo veliko Črnjanov, smo z obnovo in posodabljanjem kraja nadaljevali. Najprej smo začeli sanacijo okolja in predvsem v Žerjavu je že opaziti bistveno razliko – ozelenitev okoliških golih skal, čista reka

Meža z ribami, ptice so se vrnile v naše kraje, gozdovi ne umirajo več. Seveda so nekatere posledice še prisotne in v občini si prizadevamo za nadaljnje izvajanje ukrepov sanacije.

Leta 1995 smo začeli urejanje samega centra kraja – v nove prostore se je preselila banka, obnovljena je bila Puhanova hiša, leta 1999 smo odprli nove prostore Pošte Črna in dobili nov Zdravstveni dom z lekarno. Urejanje se je postopno nadaljevalo vse do današnjih dni, ko obnavljamo inštalacije, mostove, pločnike, parkirišča in ceste.

Črna na Koroškem je v Sloveniji in svetu prepoznavna tudi po tradicionalnih prireditvah, in sicer po že omenjenem Koroškem turističnem tednu, po srečanju državljanov pod Najevsko lipo, ki smo ga letos pripravili že petindvajsetič, po gradnji snežnih gradov kralja Matjaža in nočnem pohodu Čez goro k očetu; zadnji dve prireditvi bosta letos že triindvajsetič.

V kraju imamo lep čebelarski dom, TIC v Topli, kjer je stalna čebelarska zbirka, rudarski muzej in etnografsko zbirko v centru, rudarsko in kmečko zbirko v Heleni, obnovljeno rudarsko kegljišče, najstarejši vodnjak v Javorju, izvir reke Meže v Koprivni in dve info točki Geoparka Karavanke, kar z veseljem pokažemo obiskovalcem in domačinom.

Vse naravne danosti, lepote, kulturni in zgodovinski spomeniki, krajinski park Topla, pravljicični liki in legende, tradicionalne prireditve, možnosti za najrazličnejše športno udejstvovanje ter znani in uspešni Črnjani so potenciali, na katerih bomo razvoj Črne gradili naprej. Prepričani smo in prizadevali si bomo, da se bo v Sloveniji in svetu še naprej slišalo za Črno na Koroškem.

Črna na Koroškem med prazniki

Gozdno-lesna veriga GG Slovenj Gradec

Trudimo se, da lesu, ki zraste pri nas, dodamo kar največjo vrednost, pri čemer zaposlujeemo ljudi, ki živijo in delajo pri nas. Približno polovico hlodovine pridobimo iz državnih gozdov, vsaj še enkrat toliko pa je odkupimo od gozdnih posestnikov.

Prednosti, ki jih ima gozdni posestnik z oddajo svoje hlodovine GG Slovenj Gradec:

- odkup hlodovine smreke, jelke, macesna, bora in bukve po poštenu ceni in plačilo v 30 dneh
- odkup hlodovine vseh dolžin, debelin in kvalitete ter organiziran odvoz sortimentov
- odkup lesa na panju in organizirana sečnja ter spravilo lesa
- elektronski prevzem lesa na našem skladišču
- izdelava poročila o pavšalnem nadomestilu za prodajo okroglega lesa za preteklo leto

Kontaktne osebe za odkup:

Božo Vrhnjak, vodja odkupa, tel. 031 575 172; e-pošta bozo.vrhnjak@gg-sg.si

Robert Uršej, odkupovalec, tel. 051 606 872; e-pošta robert.ursej@gg-sg.si

Ivan Martini, odkupovalec, tel. 041 656 005

Prosimo, da z omenjenimi osebami navežete stik in radi se bodo oglasili pri vas in se z vami dogovorili o podrobnostih.

Z oddajo hlodovine GG-ju Slovenj Gradec boste naredili veliko koristnega zase in s tem zagotovili zaposlitve ljudjem v našem okolju.

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**